

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FARMACEUTICKÁ FAKULTA
V HRADCI KRÁLOVÉ

Katedra sociální a klinické farmacie

DĚJINY LÉKÁREN MLADOBOLESLAVSKA

Diplomová práce

Prokurátová Jana
Hradec Králové 2006

1	ÚVOD	1
2	NĚKTERÉ TEORETICKÉ PROBLÉMY HISTORIE FARMACIE	5
3	DĚJINY MLADOBOLESLAVSKA	13
4	ZDRAVOTNICKÉ DĚJINY	16
5	PŘEHLED DĚJIN LÉKÁREN OKRESU	26
5.1	NEJSTARŠÍ ZMÍNKY O LÉKÁRNÍCÍCH	26
5.2	LÉKÁRNY DO ROKU 1918	27
5.3	LÉKÁRNY V LETECH 1918 - 1948	28
5.4	LÉKÁRNY V LETECH 1948 - 1989	28
5.5	LÉKÁRNY PO ROCE 1989	28
6	MLADÁ BOLESLAV	33
6.1	DĚJINY MLADÉ BOLESLAVI	33
6.2	DĚJINY LÉKÁREN MĚSTA MLADÁ BOLESLAV	41
6.2.1	<i>Lékárna U černého orla</i>	41
6.2.2	<i>Lékárna U Karla (Příloha 3, 4)</i>	45
6.2.3	<i>Lékárna U Komenského – dnes lékárna Mgr. Jiří Vrbka (Příloha 5)</i>	47
6.2.4	<i>Foučková lékárna</i>	49
6.2.5	<i>Centrální lékárna - dnes lékárna Centrálka s.r.o. (Příloha 7)</i>	50
6.2.6	<i>Nemocniční lékárna (Příloha 11)</i>	52
6.2.7	<i>Lékárna Škoda</i>	54
6.2.8	<i>Lékárna PharmDr. Ilona Šubrtová</i>	54
6.2.9	<i>Lékárna Vera (Příloha 14)</i>	54
6.2.10	<i>Lékárna Jizera (Příloha 15)</i>	55
6.2.11	<i>Lékárna Čtyřlístek staroměstská</i>	55
6.2.12	<i>Lékárna Rubín (Příloha 16)</i>	55
6.2.13	<i>Lékárna Slunečnice</i>	56
6.2.14	<i>A Lékárna v Kauflandu (Příloha 17)</i>	56
6.2.15	<i>Lékárna U nemocnice (Příloha 18)</i>	56
6.2.16	<i>Lékárna U Soudu s.r.o. (Příloha 19)</i>	57
6.2.17	<i>Lékárna Na Slavoji (Příloha 20)</i>	57
7	MNICHOVO HRADIŠTĚ	58
7.1	DĚJINY MNICHOVA HRADIŠTĚ	58
7.2	HISTORIE LÉKÁREN	59
7.2.1	<i>Lékárna U zlatého lva (Příloha 21)</i>	59
7.2.2	<i>Lékárna U kohouta (Příloha 27)</i>	63
7.2.3	<i>Lékárna Arkánum (Příloha 28)</i>	63
8	BENÁTKY NAD JIZEROU	64
8.1	DĚJINY BENÁTEK NAD JIZEROU	64
8.2	DĚJINY LÉKÁREN BENÁTKY NAD JIZEROU.....	65

8.2.1	<i>U Božího oka</i>	65
8.2.2	<i>Lékárna Viola (Příloha 32)</i>	66
8.2.3	<i>Lékárna Na náměstí (Příloha 33)</i>	66
9	BĚLÁ POD BEZDĚZEM	67
9.1	DĚJINY BĚLÉ POD BEZDĚZEM	67
9.2	DĚJINY LÉKÁREN BĚLÉ POD BEZDĚZEM	69
9.2.1	<i>U anděla strážce</i>	69
10	BAKOV NAD JIZEROU	71
10.1	DĚJINY BAKOVA NAD JIZEROU	71
10.2	DĚJINY LÉKÁREN MĚSTA BAKOV NAD JIZEROU	73
10.2.1	<i>Lékárna Bakov nad Jizerou (Příloha 36)</i>	73
11	KOSMONOSY	75
11.1	DĚJINY KOSMONOS	75
11.2	DĚJINY JEDNOTLIVÝCH LÉKÁREN	77
11.2.1	<i>Lékárna U Zámku (Příloha 38)</i>	77
12	DOBROVICE	80
12.1	DĚJINY DOBROVICE	80
12.2	DĚJINY JEDNOTLIVÝCH LÉKÁREN	81
12.2.1	<i>Lékárna (Příloha 39)</i>	81
13	DOLNÍ BOUSOV	84
13.1	DĚJINY DOLNÍHO BOUSOVA	84
13.2	DĚJINY LÉKÁREN DOLNÍHO BOUSOVA	86
13.2.1	<i>Lékárna v Dolním Bousově (Příloha 42, 43)</i>	86
14	ZÁVĚR	88
15	LITERATURA	89
16	PŘÍLOHY	93

1. ÚVOD

Diplomová práce „Dějiny lékáren Mladoboleslavska“ navazuje na řadu diplomových prací zpracovaných na Univerzitě Karlově v Praze, Farmaceutické fakultě v Hradci Králové, které se zabývaly dějinami lékáren jednotlivých měst, regionů a okresů. Diplomová práce navazuje rovněž na řadu prací regionálních historiků, kteří se zabývali dějinami lékáren jednotlivých okresů a kteří výsledky své práce prezentovali např. na Sympoziích z dějin farmacie při příležitosti konání veletrhů MEFA. Z mnoha diplomových prací dějinnou tematikou zpracovaných na farmaceutické fakultě v Hradci Králové můžeme uvést: Dějiny lékáren bývalého okresu Rychnov nad Kněžnou, Dějiny lékáren Blanenska a Boskovicka, Dějiny lékáren Pardubicka.

Cílem mé práce je zmapování historie lékáren v regionu Mladoboleslavsko. Tato oblast nebyla prozatím zpracována. Na Mladoboleslavsku existovalo v dějinách 31 lékáren a k 31.3. 2007 existuje 22 lékáren, což opravňuje ke zpracování této diplomové práce. Ve své diplomové práci se pokouším alespoň o základní přehled, na který by mohlo být navázáno v dalších pracích zabývajících se touto problematikou.

V první části mé práce se budu zabývat dějinami jednotlivých měst, ve kterých jsou lékárny umístěny. Je to z toho důvodu, že v počtu lékáren se vždy odrážela hospodářská, politická či kulturní situace dané oblasti. Dále se věnuji dějinám zdravotnictví od prvopočátku do současnosti, to se zaměřením především na Mladou Boleslav.

V další části se budu věnovat dějinám jednotlivých lékáren oblasti. Lékárny jsou řazeny dle data vzniku. Bohužel některé starší údaje nejsou většinou k dispozici. Zdrojem poznatků jsou proto historické dokumenty, především lékárnické kalendáře, lékárnické ročenky, nebo informace a články v Časopise českého lékárnictva .

Bývalý mladoboleslavský okres je značně rozsáhlý, většina lékáren je soustředěna přímo v Mladé Boleslavi. Přesto se řada z nich nachází v okolních městech a obcích. Odtud pramení i složité získávání historických materiálů. Složitost je dána i tím, že mnohé dokumenty, zejména z období socialismu nejsou k dispozici a předběžná analýza stavu ukázala, že existuje neochota lékárníků především novějších lékáren, poskytnout jakékoliv informace, byť obecné, týkající se jejich pracoviště.

Ve své práci budou použity převážně vlastní fotografie, menší část pochází ze soukromých sbírek a knih s dobovými pohlednicemi.

1 NĚKTERÉ TEORETICKÉ PROBLÉMY HISTORIE FARMACIE.

Úkoly spojené s DP nelze řešit bez teorie. V opačném případě se můžeme dopustit řady nepřesností a zkreslení. Teorie farmacie se zabývá mnoha problémy, z nichž nosné pro naši práci jsou zejména otázky vývojových etap farmacie a lékárenství, otázky spojené s vlastnictvím lékáren (práva provozovat lékárnou), nebo problematika vzdělání lékárníků jako podmínky provozování lékárnou a získání oprávnění pro provozování lékárnou. **V DP se zaměříme na upřesnění vývojových etap farmacie a vývojových etap lékárenství.**

V současnosti existuje celá řada prací, které se zabývají problematikou etap vývoje lékařství a farmacie. Naopak prací, které se věnují teoretickým otázkám zdravotnictví a etapizace zvláště nalezneme velmi málo. Když konečně v názvu nebo obsahu řady studií najdeme kapitolu periodizace lékařství a farmacie, často jsou vymezeny vývojové etapy lékařství a etapizace farmacie chybí.

S uvedeným rovněž souvisí skutečnost, že není vytvořen pojmový aparát. Poznání je nejen poznávání zákonitostí, ověřování hypotéz v náročných experimentech, ale také tvoření pojmů. Nový experiment (teoretický objev) je třeba popsat a často nevystačíme se známými pojmy - slovy, která známe, a je nutno vytvořit novou terminologii. Obdobně je to i při zkoumání etap vývoje lékařství a farmacie, kdy je nutné použít v nových souvislostech celou řadu pojmů, nebo vytvořit pojmy nové.

Řada prací slibuje v názvu, že se bude zabývat dějinami, tedy vývojem, popřípadě etapizací zdravotnictví lékařství a farmacie. Zpravidla však zůstane u etapizace medicíny, t.j. lékařství. Ján Junas a Mária Bokesová-Uherová v práci „Dějiny medicíny a zdravotnictví“ vymezují vývojové etapy medicíny (snad i zdravotnictví, ale o tom v práci není mnoho řečeno) následovně:

1. Medicína období otrokářské společnosti
2. Medicína feudální společnosti
3. Medicína období renesance a humanizmu
4. Medicína období začátků kapitalizmu
5. Medicína období rozvoje a vyvrcholení kapitalizmu
6. Medicína v období nástupu socialismu

Metodologickým nedostatkem klasifikace Junase-Bokesové je, že ne zcela přesně ukazuje skutečné kvalitativní zvraty v medicíně (zdravotnictví a farmacie). Jako kritérium etapizace není vzato medicínské (farmaceutické a zdravotnické) hledisko. Tato klasifikace zdravotnictví nedovoluje ukázat podstatné odlišnosti ve zdravotnictví, t.j. to co odlišovalo zdravotnictví jednotlivých vývojových etap, přednosti a nedostatky etap, souvislosti a vztahy atd.

Obdobně uvádí klasifikaci medicíny L. Nyklíček a K. Štejn v práci „Dějiny medicíny v datech a faktech“. Práce se sice nazývá dějiny medicíny, ale v práci je celá řada faktů a dat, které se týkají zdravotnictví a farmacie. Vývoj medicíny dělí na:

1. Medicína starověkých orientálních civilizací a antického Řecka a Říma
2. Středověká medicína
3. Medicína v období renesance a vývoj lékařství v 17. a první pol. 18. století.
4. Medicína v období rozvoje kapitalistické společnosti.
5. Lékařství v období nejnovějších dějin. Práce sice využívá společenské kritérium pro klasifikaci, ale dovoluje více poznat (odlišit) jednotlivé fáze vývoje medicíny, ukázat, čím se jednotlivé vývojové stupně lišily. Ještě podrobněji je vývoj medicíny (a farmacie) uveden v „Kronice medicíny“. Vývoj medicíny je členěn do dvanácti vývojových etap.

Etapy vývoje medicíny:

1. Nemoci a léčitelství v prehistorické společnosti	do 3 000 př.n.l.
2. První lékařské přístupy. Mezi magií a rozumem	3 000-500 př.n.l.
3. Řecko a Evropská medicína	500 př.n.l. - 400 n.l.
4. Křesťanská tradice a arabská medicína	400 - 1 450
5. Medicína na přelomu mezi magií a vědou	1 450 - 1 600
6. Základní představy lékařů o fyzice a chemii	1 600 - 1 700
8. Věda a zdravotnictví 18. století v Evropě a u nás	1 700 - 1 800
9. Mezi přírodní filozofií a experimentem	1 800 - 1 850
10. Přírodní lékařství a buněčná patologie	1 850 - 1 900
11. Vzestup a krize moderní medicíny	1 900 - 1 945
12. Úspěchy a meze dnešní medicíny	1 945 - 1 994

Principiálně by bylo možné tuto periodizaci medicíny aplikovat i na periodizaci farmacie. Uvedený přístup má kromě kladů také svoje meze .

Na základě studia řady prací je možné učinit závěr, že **problematicke etapizace zdravotnicví, lékařství a farmacie je v teorii věnována menší pozornost**. Často není vytvořen pojmový aparát, který by charakterizoval jednotlivé etapy vývoje. Velkým

přínosem je, že autoři periodizace farmacie šli v teorii dále, že se pokusili o nové přístupy a řešení. Kdyby autoři periodizace farmacie obdobně přistupovali k problému klasifikace farmacie, učili bychom se o :

Farmacii prvobytně pospolné společnosti

Farmacii otrokářské společnosti

Farmacii feudální společnosti

Farmacii období renesance a humanizmu

Farmacii začátků kapitalismu

Farmacii rozvoje a vyvrcholení kapitalismu

Farmacie období nástupu socialismu

Teoretici farmacie, Václav Rusek a Mária Kučerová, kteří řešili problematiku periodizace farmacie volili jiný přístup. Dějinný vývoj farmacie rozdělili do několika **základních etap**, přičemž v každé základní etapě existuje řada vývojových fází, podetap. Uvedenou etapizaci poprvé nalezneme v učebnici „Úvod do studia farmacie a dějiny farmacie“.

Etapy vývoje farmacie:

1. etapa: **farmaceutická funkce integrovaná v léčitelství** (vznik člověka - 5.-4.stol. př.n.l.)
  - pravěké léčitelství
  - racionální léčitelství
2. etapa: **farmaceutická funkce se vyděluje z léčitelství** (5.-4. stol. př.n.l.-1. stol.n.l.)
  - počátky vydělování farm. funkce (5.-4. stol. př.n.l.-1. stol.n.l.)
  - vznik lékárenství (1. stol. n.l.)
3. etapa: **farmaceutická funkce relativně samostatná a jednodušší, nediferencovaná** (1. stol.n.l.-1830)
  - vývoj lékárenství v mnišském léčitelství (1. stol. - 11./ 12. stol.)
  - klasické lékárenství (11./12. stol.-1830/48)
4. etapa : **farmaceutická funkce relativně samostatná, vnitřně diferencovaná na jednotlivá odvětví s prvky integrace do zdravotnictví** (1830 - 1948)
5. etapa: **farmaceutická funkce relativně samostatná a diferencovaná, plně integrovaná do zdravotnictví**
  - socialistická fáze farmacie (1948 - 1989)
  - transformace farmacie (1989 – do současnosti)

Dělení do etap, klasifikace je jednou z metod vědeckého poznání. Jde-li o poznání složitého a časově déle trvajícího jevu, dělíme poznávané jevy a procesy na jednotlivé etapy, provádíme klasifikaci. Aby klasifikace byla skutečně vědeckou metodou poznání, je nezbytné klasifikovat podle **jednotného, předem definovaného kritéria**. V průběhu zkoumání **nelze kritérium měnit**.

V uvedené klasifikaci vývoje farmacie bylo použito kritérium *funkce farmacie*. Funkce farmacie se v průběhu vývoje mění a nabývá neopakovatelnou podobu respektive stav. Funkcí farmacie jako celku (pro vymezení této funkce se používá i označení *nejvyšší funkce, nejobsáhlejší, oborová, systémová nebo základní funkce*) je **zabezpečení dostatku léků pro všechny potřebné**. Jinak řečeno, každý pacient by měl dostat lék vždy když jej potřebuje, lék by měl mít potřebnou kvalitu a měl by být k dispozici v dostatečném množství. Základní funkce farmacie se skládá (dělí se) z funkcí dílčích, specializovaných, pro něž se používá označení *funkce odvětvové* (subsystémové). Tyto se dále dělí na funkce úsekové, dílenské atd.

V naší práci se zabýváme problematikou dějin lékárenství. Je zřejmé, že vedle etapizace celé farmacie je nezbytné zabývat se **problematikou etapizace lékárenství**, jako jednoho z odvětví farmacie.

Klasifikace – etapizace lékárenství

Lékárenství, ač je jedním z farmaceutických odvětví se svojí dílčí funkcí, má mezi odvětvími určité, výsadní postavení. Je tím odvětvím, prostřednictvím kterého se realizují funkce jednotlivých odvětví a prostřednictvím kterého farmacie plní nejen zdravotnické, ale rovněž sociální funkce. Dá se říci, že odvětvová funkce lékárenství je ve vztahu k ostatním funkcím farmaceutických odvětví relativně dominantní. Lékárenství svojí existencí a činností plní relativně **dominantní odvětvovou funkci**.

Lékárenství prošlo vývojem, trvajícím přibližně dva tisíce let. První taberny, jakési prvotní protolékárny vznikly v Římě v období 5.- 4. stol. př.n.l. až 1. stol. n. l. Pro postžení specifik a odlišností vývoje lékárenství je nezbytné rozčlenění do jednotlivých vývojových etap, přičemž není možné **jednoduše převzít etapizaci farmacie**.

Lékárenství je podsystémem farmacie, celku a nemůže tudíž mít vývoj odlišný od vývoje celku. Proto nelze vytvořit libovolnou periodizaci, ale jen takovou, která v zásadních momentech odráží periodizaci obecnou, t.j. periodizaci farmacie.

Vývojové etapy lékárenství

(při respektování výše uvedených teoretických premis)

1. **Lékárensko-farmaceutická funkce relativně samostatná, jednolitá, nediferencovaná a vydělující se léčitelství (5.- 4. stol. př.n.l. – 11./12. stol.)**
  - a/ Vznik lékárenství (do poloviny 1. stol. n.l.)
  - b/ Lékárenství má podobu mnišského léčitelství, světského a vojenského lékárenství (1. stol. n.l. - 11./12. stol.) – někteří teoretici hovoří o etapě předklasického lékárenství

2. **Lékárenská funkce relativně samostatná, její funkce se realizují „uvnitř“ lékárenství v podobě potenciální (11. stol. - 1830/48)**
  - a/ Klasické lékárenství (11./12. stol. – 16. stol. – na území dnešní ČR)
  - b/ Zlatý věk lékárenství (1600 - 1830/48)

3. **Lékárenská funkce relativně samostatná, realizovatelná ve vazbě na ostatní farmaceutická odvětví (1830/1848 - 1950)**
  - a/ Relativní krize lékárenství (1830/48 – 1888)
  - b/ Etapa rozvoje lékárenství (lékárenství specialit) v systému relativně samostatných farmaceutických odvětví (1888 – 1950)

4. **Lékárenská funkce se realizuje v integrované vazbě na ostatní farmaceutická odvětví a je plně integrovanou součástí zdravotnictví (1950 – dosud)**
  - a/ Socialistická fáze lékárenství (1950 -1989)
  - b/ Transformace lékárenství (1989 - dosud)

Kriteriem pro klasifikaci lékárenství je **funkce lékárenství**. Základní funkcí lékárenství (dílní funkce ve vztahu k farmacii) je *příprava a výdej potřebného léku pacientovi*. V první etapě, kterou jsme charakterizovali jako etapu, kdy lékárenská funkce je relativně samostatná, jednolitá a nediferencovaná je lékárenství rovno farmacii (lékárna je jedinou představitelkou farmacie, proto funkce lékárenství v sobě zahrnuje i všechny ostatní funkce farmacie - výchovu, výzkum, kontrolu, obchod atd. v potenciální podobě (ve vztahu k farmacii) a reálné podobě (ve vztahu k lékárenství) ,

Objasnění vývoje lékárenství, má svá specifika. Chceme-li komplexně postihnout lékárenství, musíme se zabývat řadou relativně samostatných procesů uvnitř samotného lékárenství jakými jsou :

- a) podoba lékárenského pracoviště,
- b) příprava lékárníka na povolání (výchova lékárníka),

- c) *lékopisy a jejich vývoj,*
- d) *medicinální řády, které ovlivňovaly a determinovaly chod zdravotnictví,
lékárenství a medicíny*
- e) *kontrola*
- f) *výrobní činnost v lékárně.*

a) Období vlastního vývoje lékárenství předcházelo období, ve kterém byla lékárenská a zde spíše farmaceutická funkce integrovaná v léčitelství. Lékárenství je spojeno s lékárnou. Pokud budeme chápat lékárenství v tomto spojení, můžeme vznik lékárenství spojovat se vznikem lékáren. Od 5. až 4. stol. př.n.l. dochází k vydělování farmacie s léčitelství a v 1. pol. n.l. je toto vydělování dokončeno. Vznikly první „protolékárny“ - taberny, jakési jednoduché stánky na tržišti. Od vzniku prvotních lékáren hovoříme o vzniku lékárenství. Postupně se v jednotlivých etapách vytváří typická struktura lékárenského pracoviště: místnost výdejní a recepturní (oficína), laboratoř (culina), skladovací místnost (materiálka), chladná komora (aquarium), teplá místnost (výhřevna), herbarium Uvedená struktura místností vytvářející lékárenské pracoviště se s nutnými změnami podmíněnými vývojem dochovala dodnes (oficína, laboratoř, sklady, denní místnost, sociální zázemí, atd.). (74)

b) Příprava lékárníka na povolání měla dlouhá staletí charakter přípravy k vykonávání řemesla. Příprava začínala učňovským obdobím, vykonáním tovaryšských zkoušek, pokračovala určitou dobou praxe. Teprve později je zavedena povinnost přísahy (po vzniku Univerzity Karlovy r. 1348 lékárník bral na sebe závazek, že bude řádně vykonávat svoje povolání - jen v Praze), v r. 1770 povinnost složení zkoušek na univerzitě (nebo před městskou radou). V roce 1804 bylo zavedeno povinné jednoleté studium na lékařské fakultě, v r. 1833 studium dvouleté a od roku 1948 plnohodnotné vysokoškolské studium. Spolu se změnami se zkracovala doba učňovská, zavádí se povinnost studia gymnaziálního. A tak bychom mohli pokračovat.

Ve druhé etapě vývoje lékárenství se lékárenská funkce stává relativně samostatnou v celku farmacie. Stává se **plnohodnotnou odvětvovou funkcí**. Kriteřiem klasifikace je relativní samostatnost lékárenství, které ovšem může realizovat svoji funkci v interakci (spolupráci) s ostatními funkcemi farmacie. Realizace funkce lékárenství je na ostatních funkcích a jim odpovídajícím odvětvích farmacie **závislá**. V této etapě nejde o závislost absolutní. V řadě případů (až na výchovu - farmaceutické školství) je lékárná (lékárník)

schopna vyvinout nový lék, připravit jej, ve spolupráci s lékařem jej vyzkoušet (i když takováto spolupráce je výjimečná), zajistit kontrolu, lék distribuovat do jiných lékáren a provést dispenzaci léku. Tudiž je relativně samostatnou lékárenskou funkcí.

Rovněž ve *třetí etapě* je realizace funkce lékárenství závislá na ostatních farmaceutických funkcích (odvětvích), přičemž míra závislosti roste. Závislost je vhodné v této etapě nazvat spíše spoluprací, než závislostí. Dominantní se stává dispence potřebného léku pacientovi. Funkce lékárenství se může plně rozvinout, protože lékárna se vzhledem k poklesu množství individuálně připravovaných léků v lékárně může na její naplnění zaměřit. Nejde jen o to, vydat lék pacientovi a naplnit tak funkci lékárenství, ale poučit pacienta o všech souvislostech používání léku, poučit jej o správném způsobu použití léku i způsobech jednání při výskytu nepředvídaných situací s používáním léku souvisejících.

Zásadní změna se v této etapě odehrála se vznikem nemocenského pojištění v roce 1888.

Do této doby pacient, pokud chtěl získat léčivý přípravek, musel za něj zaplatit – v hotovosti. Pokud peníze neměl, tak byl odkázán na lidové léčitele, na babky kořenářky (i když těm také musel platit), nebo se léčit sám – samoléčení. Zavedení nemocenského pojištění znamenalo pro chudé nejen bezplatné léčení (člověk a zaměstnavatel odvádí určitou částku do nemocenského systému a z toho je hrazena léčebná péče a nezbytná léčiva). Systém nemocenského, respektive sociálního zabezpečení byl v Československu na vysoké úrovni. Pro lékárnu to znamená, že nejen bohatí, ale stále více i chudších lidí jde do lékárny koupit si (platí pojišťovna) léčivý přípravek. Dějiny lékáren v letech 1888-1939) dokumentují bouřlivý vývoj nejen počtu lékáren, ale i celé farmacie.

Ve čtvrté etapě vývoje je lékárenství prostřednictvím farmacie integrované do zdravotnictví. Mění se i vztah lékárenství - zdravotnictví. Lékárna se stává stále více zdravotnickým zařízením, je zahrnuta do sítě zdravotnických zařízení se specifickou funkcí (výdeje léku), která je odlišuje od ostatních zdravotnických zařízení. Integrace znamená především změnu vztahu zdravotnictví - lékárenství ve smyslu posilování jejich vzájemných vazeb.

Etapa integrovaného lékárenství obsahuje v zemích socialistického společenství, které vzniká v roce 1948, dvě fáze (tyto nejsou v klasických demokratických zemích). První je fáze **socialistického lékárenství** (socialistický experiment ve farmacii) a fázi (časově po roce 1989) **transformace lékárenství**. Zatím co do roku 1989 lékárna má výrazný zdravotnický charakter, plní zdravotnickou a v rámci zdravotnictví farmaceutickou funkci, po roce 1989 poněkud ztrácí charakter zdravotnického zařízení. Vzhledem ke vzniku

tržního prostředí i pro lékárny a lékárníky je zdravotnická funkce poněkud potlačena, ale nezaniká. Je předpoklad, že s dalším vývojem společnosti, zdravotnictví i farmacie dojde k posílení zdravotnické funkce.

V DP se pokusíme specifikovat vývoj lékárenství lékáren Mladoboleslava v souladu s výše uvedenou etapizací lékárenství. V závěrech budeme charakterizovat specifika jednotlivých etap vývoje lékárenství.

2 . DĚJINY MLADOBOLESLAVSKA

Mladoboleslavsko prošlo v proměnách času mnoha změnami. Ve středověku zaujímal boleslavský kraj prostory od Labe až k severní hranici s Lužnicí. I když samotná Mladá Boleslav nezůstala trvale správním centrem tohoto území, kraj pojmenovaný podle nejvýznamnějšího města v regionu přetrval až do poloviny minulého století. Tato oblast by se dala zeměpisně označit jako střední a dolní Pojizeří. Dnes se tu rozkládá okres Mladá Boleslav. (Mladoboleslavsko v proměnách času)

Prvními obyvateli údolí řeky Jizery byla skupina tzv. paleoantropů, dříve nazývaná neandrtálci, jejíž stopy se podařilo odhalit v cihelně u Horek nad Jizerou. V době před 250-150 tisíci lety si zde postavili stanovitá obydlí z kůží a opracovávali kamenné nástroje, o čemž svědčí nálezy úštěpů i samotných nástrojů, především čepelí nožů. Lovci zvěře, rybáři, sběrači lesních plodů a drobných živočichů Pojizeří navštěvovali i později. Přibližně v polovině 5. tisíciletí př.n.l. přicházeli do této oblasti neolitičtí osadníci, první zemědělci a řemeslníci. Na terasách Jizery a jejích přítoků tehdy vybudovali množství osad, v nichž žili a svou prací začali proměňovat zdejší krajinu. Pěstovali obilí, pásli hospodářská zvířata. Následující epocha přinesla díky přechodnému zhoršování klimatu větší zaměření na chov dobytka. Od poč. 2. tisíciletí př.n.l. Pojizeří obývají kovolitci doby bronzové, o jejichž činnosti svědčí bohaté nálezy bronzových předmětů. V mladší a pozdní době bronzové se Pojizeří stalo důležitou sídelní oblastí lidu popelnicových polí. V posledním půltisíciletí př.n.l. byli převládajícím etnikem v Pojizeří Keltové, kteří se zde setkávali se starším obyvatelstvem, ale i nově pronikajícími Germány. V době římské zůstal region mimo sféru vlivu římských vojsk a zdejší území opanovali Germáni. Od poloviny 6. století sem začínají pronikat Slované. Tato doba byla především dobou stavby hradišť - mohutných opevněných sídel, jichž je kolem Jizery celkem osm. (Mladoboleslavsko v proměnách času)

Po ovládnutí Pojizeří Přemyslovci ve druhé polovině 10. století došlo k vyvrácení hradiška na Chlumu a vybudování nového centra regionu nad soutokem Jizery a Klenice. Toto nové hradiště bylo pojmenováno po jednom z příslušníků vládnoucí dynastie - Boleslav. Hradiško, rozkládající se na místě historického jádra Mladé Boleslavi, se stalo v 11. století správním střediskem rozsáhlého územního celku. Význam boleslavského hradu postupně upadá ve 13. století, kdy se oporou krále v kraji stává nový hrad Bezděz a soudní pravomoc je přenesena do nedalekého Nymburka. Ve 12. století vzniká v jižní části neosídleného území, při zemské hranici, kolonizační klášter řádu cisterciáků v Klášteře Hradišti nad Jizerou, aby se časem stal největším držitelem půdy v kraji. Základní síť osídlení byla v Pojizeří vytvořena ve

12. století. Ve 13. století vznikají první sídliště městského typu, a sice na Podolci pod boleslavským hradem a dále na území cisterciáků, kde vznikl zárodek budoucího Mnichova Hradiště. Neúspěšný byl pokus vysadit pod královským hradem Bezdězem město, které později nahradila Bělá pod Bezdězem. Pro rozvoj městského osídlení v Mladé Boleslavi byl rozhodující rok 1334, kdy Lešek z Michalovic vydal listinu, kterou přenesl osadu z Podolce na ostroh před hradem a dal jí městská práva. Podobným vývojem pak prošly i Benátky nad Jizerou. Význam žádného ze zdejších měst však nepřesáhl hranice Pojizeří. Od 14. století krajině vévodilo několik hradů nejbohatších a nejmocnějších pánů a v mnoha vsích stály tvrze, sídla méně bohatých šlechticů - zemanů. Jejich zříceniny se dodnes tyčí nad Jizerou i ve skalách Českého ráje. (Mladoboleslavsko v proměnách času)

Husitské války zasáhly na Boleslavsko již v roce 1420, kdy byl zničen klášter Hradiště, vypáleno bylo i blízké městečko Hradiště. O rok později vypověděla Mladá Boleslav poslušnost své vrchnosti. V kraji se v této době pohybovalo několik loupeživých tlup. V pohusitské době došlo k hospodářskému rozvoji podporovanému scelováním šlechtických panství a značným rozšířením počtu měst a městeček. Postavení města dosáhly Bakov nad Jizerou, Brodce nad Jizerou, Kněžmost, Dolní Bousov, Březno, Dobrovice a další. Rozvíjí se i města vzniklá v předchozí době. Celé Boleslavsko významně duchovně ovlivnila jednota bratrská, která se sem dostává záhy po svém vzniku. V polovině 15. století vstupovalo do své největší slávy i centrum regionu Mladá Boleslav. Místní vrchnost podporovala jednotu bratrskou, která si zde vybudovala jedno ze svých hlavních sídel. Město procházelo bouřlivým stavebním rozvojem, což dokládá výstavba nové radnice, vodárny, hřbitova, a především bratrského sboru, také hrad se proměnil v renesanční zámek a svůj kostel dostavěli i utrakvisté. Mladá Boleslav bohatla z hospodářské činnosti měšťanů, ale i ze svého obecního majetku. (Mladoboleslavsko v proměnách času)

V roce 1595 došlo k uzavření smlouvy o skoupení města a to se stalo svobodným. V roce 1600 se potom privilegiem Rudolfa II. zařadilo mezi města královská. Tento slibný rozvoj byl katastrofálně přerušeno třicetiletou válkou. Čeští bratři i utrakvisté museli opustit zemi. V posledních letech války obsadili Pojizeří Švédové, kteří zde dokonali obraz zkázy. Z řady vsí a měst zůstala jen spáleniště. Vzpoury sedláků na konci 17. století na Boleslavsku výraznější odezvu nenašly. (Mladoboleslavsko v proměnách času)

V 18. století se o uvolnění poměrů postaraly osvícenské reformy. Vznikají manufaktury - např. papírna v Bělé pod Bezdězem. Nejúspěšnějším podnikem této doby se stala textilka v Kosmonosích. Po celé 19. století zůstalo Mladoboleslavsko jedním z evropských textilních center. Souběžně s textilkami se zakládaly i cukrovary, jedním z prvních v naší republice byl

v Dobrovici. Rozvíjelo se i mnoho klasických svobodných živností již nesvázaných cechovními pravidly a některé dílny získaly charakter malých podniků. Z nich je dnes nejznámější mladoboleslavská automobilka, která vyrostla z malé dílny na výrobu velocipedů společníků V. Laurina a V. Klementa, založené již roku 1895. 19. století bylo také dobou, kdy vznikla v regionu síť silnic a od 60. let i železniční síť zprovozněním tzv. „severní české dráhy“.(Mladoboleslavsko v proměnách času)

Léta první světové války změnila atmosféru Mladé Boleslavi, neboť ta byla vojenským městem. Svoje kasárna tu měli dvě vojenské jednotky a v nedalekém prostoru Milovice-Mladá byl umístěn zajatecký tábor. Postavení prvního podniku v oblasti si vybudovala automobilka, jejíž výrobky nesou od roku 1925, po začlenění do koncernu, značku Škoda. Období druhé světové války znamenalo odtržení některých obcí na Bělsku a Mnichovo Hradištsku. Místní židovské obyvatelstvo bylo sváženo na boleslavský hrad a posléze Němci transportováno do vyhlazovacích táborů. Konec války byl poznamenán náletem, který poškodil Mladou Boleslav ještě před příchodem sovětské armády. Poválečný vývoj se nesl ve znamení snahy o odstranění důsledků války. Po 60. letech minulého století skoro každá vesnice získala svůj „panelák“ a města celé čtvrti této zástavby. Od roku 1989 se mnohé začalo proměňovat, odešla okupační armáda. Mladoboleslavská automobilka se dále rozvíjí ve spolupráci s koncernem VW v jeden z největších strojírenských podniků v zemi. Sama také určuje vývoj celé mladoboleslavské oblasti.(Mladoboleslavsko v proměnách času)

3 ZDRAVOTNICKÉ DĚJINY

Součástí tržní osady pod mladoboleslavským hradem se brzy po založení v 10. století stal i kostel zasvěcený sv. Vítu, při němž vznikl i špitál pro chudé. Pod slovem špitál si ovšem nesmíme představovat zařízení, jehož smysl se blížil dnešnímu pojmu nemocnice. Špitály zakládala ve středověku většinou církev nebo bohatí jednotlivci a byly to v podstatě útulky, kam se uchýlovali nejen lidé nemocní, ale i staří a velmi chudí. Špitály neměly příliš pevný řád, žily z milodarů. Vybavení bylo velmi skromné, strava chudá, po stránce hygienické byly velmi zaostalé.

O poměrech v boleslavském špitále i jinde pojednává svědectví pražského lékaře italského původu Guarinoniho, který píše: „V komůrkách na shnilé slámě léhali lidé a hynuli. Nemocní a mdlí bez pomoci jsou, takže v jejich kobkách nelidský pach jak u zatracenců v pekle. Pokrmem byly jáhly, kroupy, krupice, zelí, nejvíce hrách, omastku a soli málo. V Mladé Boleslavi byly i ryby, calty (pečivo), čistota ubikací byla nesrovnatelně lepší.“ Péči ve špitálech obstarávali většinou řádové sestry či mniši, teprve mnohem později vedle nejstarších klášterních špitálů vznikaly i špitály městské. Přitom byla dodržována zásada, že o přijetí do špitálu spravovaného církví se mohli ucházet pouze lidé věřící, a tak v průběhu staletí vedle špitálů katolických byl v Mladé Boleslavi v 16. století i špitál bratrský i židovský.

Tabulka č. 1: Přehled klášterů na okres Mladá Boleslav

Město	Klášter	Data existence
Mladá Boleslav	Johanité - komenda – na Podolci	1255-1421
	Johanité – komenda - na Novém městě	Konec 13. stol.
	Němečtí rytíři – komanda	Existence sporná
	Minorité – klášter	1421- 1711
	Bosí karmelitáni – klášter	1625-1630
	Piaristé	1786-1950
Bělá pod Bezdězem	Augustiniáni poustevníci	1340-1950
Hradiště nad Jizerou	Benediktíni – klášter	Asi 1150
	Cisterciáci -	1184-1420
Kosmonosy	Piaristé	1688-1786
Mnichovo Hradiště	Kapucíni – klášter	1690-1811
Nové Benátky	Cyriaci	1349-1421

Jednou z hlavních příčin neutěšených zdravotních poměrů byl i v Mladé Boleslavi tehdejší životní styl a stav hygieny obyvatelstva. Mladá Boleslav měla to štěstí, že zde již od konce 15. století existoval vodovod, který z vodárenské věže přiváděl dřevěným potrubím vodu do několika městských kašen. Tato voda byla pramenitá, avšak vzhledem k tomu, že neexistovala kanalizace, i ke konzumaci používané toky Jizery a Klenice byly znehodnocovány přítokem odpadních vod. Veškeré splašky z domácností, běžně vylévané na dvorky a veřejná prostranství, pohyb domácího zvířectva, odpad z dílen, chlévů a hromady odpadků - to patřilo ke každému lidskému sídlu s větší koncentrací obyvatel a skýtalo tak celý řetěz možností ke vzniku řady chorob a epidemií. Také jídelníček a ochrana potravin nebyly na potřebné úrovni. Převládala strava nepřiliš kaloricky vydatná (kaše, polévky, pečená masa) a dosti jednotvárná, valná část populace však žila za hranicí chudoby a trpěla podvýživou. Omezený přísun vitamínů (pěstování ovoce a zeleniny se rozšířilo ve větší míře až od 19. století) rovněž nepřispíval ke zvyšování odolnosti organismu, který se navíc vyčerpával vysilující fyzickou prací. Ochrana potravin byla nedokonalá, a tak docházelo zvláště v létě k prudkým otravám po požití závadného masa, ke střevním onemocněním a kolikám, které znamenaly pro postižené často smrtelné nebezpečí.

Rovněž úroveň bydlení byla nevalná. I v bohatých měšťanských domech či v sídlech šlechty sužovala obyvatele stálá zima a chlad, protože systém vytápění otevřeným ohněm (krby) byl nedokonalý. Chudší vrstvy obyvatel často přebývaly v hospodářských částech obydli, přespávaly na slámě v chlévech, na půdách i ve sklepích, takže docházelo k enormnímu rozšíření nemocí dýchacího ústrojí - plic, průdušek, hodně lidí trpělo také dnou. Chatrné oblečení prostých lidí, u vyšších vrstev časté cestování v nevytápěných kočárech či koňmo za každého počasí také ke zdraví nepřispívalo.

Na nepřiliš vysoké úrovni byla i lékařská péče. I ti nejvyhlášenější lékaři, jejichž péči si mohli dovolit jen nejzámožnější vrstvy, neměli hluboké znalosti medicíny. Léčebná prevence neexistovala, metody léčení byly zastaralé a neúčinné, plné různých problematických pověr. Víra v nadpřirozené síly, různá zařikávání, vykuřování a motlitby byly součástí léčení. Jejich pomoc spočívala spíše v působení úlevy než v praktické léčbě.

Vedle lékařů se léčením zabývali různí lazebníci, bradýři, kořenářky a ranhojiči, v případě boleslavském i městský kat. Z léků převládaly bylinnými vývary napuštěné obklady, čaje, zábaly, mezi ostatními zákroky vévodilo známé pouštění žilou, používané zejména při horečnatých onemocněních.

Specialisty na léčení ran byli tzv. chirologové, ženám v době těhotenství a při porodu pomáhaly porodní báby, v medicíně se uplatňovali i různí hadači, alchymisté a hvězdáři.

Výrobou léků se zabývaly apatyčnické a bylinkářské dílny. Ti působili bez předchozí teoretické lékařské průpravy, neboť skutečně školených lékařů (medicína byla od založení pražské univerzity v roce 1348 jedním z jejích studijních oborů) bylo v Čechách až do 15. století velmi málo a v Mladé Boleslavi se s nimi setkáváme až v průběhu 16. století.

Nejstarší špitál v Mladé Boleslavi, o němž se zachovalo v pramenech poněkud více zpráv, vznikl v roce 1560 z popudu měšťanky Kateřiny Militké, vdovy po městském radním a soukenickém mistru Petru Militkém, řečeném trněný. Zbožná žena darovala městu dům čp. 6/III se zahradou ke zřízení městského špitálu, kde by se nemocným a věkem sešlým chudým občanům dostávalo kompletního zaopatření. Účel špitálu dokládá tehdy obvyklou praxi, kdy podobné ústavy vznikaly z charitativních důvodů a měly tady spíše ráz jakéhosi chudobince, neboť pojmy chudoby a nemoci se vzájemně prostupovaly. Postupem času se tento špitál, obdarovávaný často různými odkazy, dary i pozemkovými koupěmi dostal do funkce opravdového ústavu, který měl své úředníky, kteří pečovali o jeho hospodářskou a finanční agendu.

Velmi známý byl v Mladé Boleslavi i špitál bratrský, jehož vznik a vývoj souvisí s pobělohorským rozvojem města jako střediska Jednoty bratrské. Působení Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi, nazývané tehdy „bratrským Římem“, se projevilo nejen v sociální péči a zdravotnictví, ale i ve školství, v náboženském životě a kultuře vůbec. Bratrský špitál byl zřízen nejen pro nemocné, ale i pro zchudlé bratry, neboť řády Jednoty na rozdíl od ostatních církví nepovolovaly žebrotu. Také tento špitál byl slušně dotován četnými dary bratrské šlechty a měšťanů a byl součástí dalších církevních a světských staveb na Karmeli. Roku 1550 koupili boleslavští Židé Fučíkův dům u městské šatlavy, poblíž později postavené radnice na Starém Městě, a zde, na rozhraní první městské čtvrti a židovského města, si zřídili vlastní městský špitál.

V 16. století ještě stále o „špitálníky“ pečoval i nejstarší boleslavský špitál při kostelíku sv. Víta na Podolci, jemuž se říkalo „panský“.

Tato všechna zařízení však patrně ani zdaleka nedostačovala skutečným potřebám péče o nemocné, chudé a přestárlé obyvatele města. Mladá Boleslav měla před Bílou horou asi 3 tisíce obyvatel a počet chudiny ve městě byl značný. Tito lidé žili převážně v okrajové části Pták, tedy za městskými hradbami. Kronikář Jiří Kezelius je charakterizuje jako „všelijakou chasu, která se u Ptáku zdržuje a zabývá se tam žebrotou chleba a rozličným šantročením“.(Boleslavský deník)

S medicínou v Mladé Boleslavi byl úzce spjat lékař Mikuláš Klaudián (Nikolaus Claudianus, jeho polatinštělé jméno bývá někdy do češtiny překládáno jako Mikuláš Kulha,

Belha, Kulhavý), pocházel pravděpodobně ze Žatecka, byl českobratrského vyznání a při svém pobytu v Norimberku se u tiskaře Jeronýma Holzela vyučil v oboru knihtisku.

Jiným českobratrským lékařem, jehož jméno stojí za zmínku, byl Jan Lékař. Společně s Janem Augustou, Janem Černým a Janem Blahoslavem patřil k čelním představitelům Jednoty a jeho hrob nalezneme od roku 1567 na havelském hřbitově. Janův syn Václav Lékař, zvaný po své manželce Hruška, byl primasem a rychtářem města.

Také mnichovohradištský rodák Adam Zalužanský ze Zalužan, tvrze nedaleko Mladé Boleslavi, po níž do dnešních časů zbyl pouze zdevastovaný statek, zaujímá přední místo mezi českými vzdělanci přelomu 16. a 17. století. Své dětství a mládí prožil ve vartemberských panstvích a v okolí města. Zde se mu také patrně dostalo základního vzdělání. Později proslul Adam Zalužanský jako význačný lékař a botanik a působil jako profesor na Karlově univerzitě.

Různé epidemické nemoci byly dříve obecně nazývány morem, ač jejich původ či příčiny se vzájemně lišily. Společným znakem těchto nakažlivých chorob byla četnost jejich výskytu a značné procento úmrtnosti.

Zvláště válečné události, při nichž docházelo k masovým přesunům bojujících armád i uprchlíků znamenaly zvýšené nebezpečí nákazy a byly také doprovázeny různými druhy morových epidemií, cholery, tyfu a jiných onemocnění. Také Mladá Boleslav jich nebyla ušetřena. První obšírné zprávy se o našem městě z tohoto hlediska zachovaly z roku 1522. Právě po této „morové ráně“ muselo město zakoupit v roce 1539 pozemek pro zřízení nového hřbitova (havelského), když staré pohřebiště při kostele sv. Jana na Novém městě nestačilo pojmout všechny zemřelé. Zdá se, že mor navštívil město zanedlouho ještě jednou, ve 30. letech, v roce 1528. Berme také v úvahu, že průměrný lidský věk se tehdy pohyboval mezi 35 až 45 lety.

Další epidemie přišla v roce 1559, tedy v době nejvyššího hospodářského rozkvětu města, další následovaly v letech 1582 a 1588. V roce 1599 ve městě opět zuřil mor v takové míře, že městská rada byla nucena zvýšit poplatky za kopání hrobů. Těžké je spolehlivě zjistit opravdové příčiny vzniku chorob, kterými lidé tenkrát trpěli, rozhodně se však na nich negativně podepsaly již zmíněné hygienické poměry ve městě. Čištění ulic, v noci neosvětlených, bylo považováno za nedůstojné řádného měšťana a prováděl je párkrát ročně, obvykle po výročních trzích, městský kat se svými pacholky. Dláždění náměstí a ulic se ve městě začalo provádět až od 16. století. Odvod splašků byl pouze povrchový a ještě v roce 1615 byla při prodeji jednoho stavení na Starém městě vyzdvížena existence „trativodu aneb hejcuku“ jako „obzvláštního klenotu“ domu.

Třicetiletá válka v letech 1618-1648 vše ještě zhoršila. V roce 1646, ve městě řadu let obsazeném švédským vojskem, umíralo denně až 10 lidí a celkový počet obětí dosáhl čísla 600 osob. Nejvíce zemřelých bylo v židovském městě, odkud byli nemocní odneseni do jednoho stavení na Ptáku. Všechny křesťanské špitály byly přeplněny. Naproti tomu morová epidemie, která zachvátila téměř celé Čechy v roce 1680, se Boleslavsku zázračně vyhnula, za což vděční obyvatelé města vztyčili své ochránkyni města Panně Marii na Starém městě v roce 1681 morový sloup. Ani 18. století nepřineslo městu vysvobození od strašných nemocí. Zvláště tíživý byl rok 1772, kdy na Boleslavsku zemřelo na mor 18 tisíc lidí.

19. století začalo v Evropě napoleonskými válkami, které se sice našemu kraji vyhnuly, avšak jejich důsledky obyvatelstvo přesto pociťovalo. Hygienické poměry se nepatrně zlepšily, zdravotní vůbec ne. Nákladem českých stavů byl sice v roce 1818 zřízen v Mladé Boleslavi, z bezpečnostních důvodů daleko za hradbami, vojenský špitál (dnes bývalá Žižkova kasárna, přestavěná na penzion pro důchodce), ale jeho působení bylo omezeno pouze na vojsko.

Starý špitál z nadace Kateřiny Militké živořil a pečoval pouze o 13 osob, o zdraví obyvatel se měl starat krajský fyzik, chirurg a porodní bába, ale jeho působení nemělo širší dosah. A tak město opět s námahou čelilo epidemii asijské cholery, která jej postihla v květnu 1832. Nemoc se projevovala ostrými bolestmi v útrokách, průjmy, mrazením a pocením a z celkového počtu 300 nemocných jí podlehl 48 osob. Pro postižené bylo nutno zřídit zvláštní lazaret a zemřelí byli také odděleně pohřbíváni. Boleslavská vojenská posádka tehdy z obavy před nákazou přesídlila do Bělé pod Bezdězem a v uvolněných kasárnách byla zřízena další nemocnice.

V roce 1850 vypukla ve městě cholera, která si vyžádala na tři desítky obětí. Na náměstí při mariánském sloupu byl tehdy postaven oltář, k němuž bylo tehdy z děkanského kostela vedeno procesí.

Stále většímu počtu lidí však současně začínalo být jasné, že čelit zhoubným chorobám je možné tak, že je třeba zlepšit zdravotní poměry v zemi a zdokonalit lékařskou péči o zdraví lidí v celém státě, zvýšit počty nemocnic a léčebných ústavů. Pochopily to i centrální vídeňské úřady, které vypracovaly plán na rozšíření sítě zdravotnických zařízení, na jehož plnění měla dohlížet jednotlivá místodržitelství. To pražské začalo tento úkol plnit prostě tak, že doporučilo okresním městům zřízení nemocnic s veřejnou působností. A na základě tohoto přípisu z roku 1856 se i v Mladé Boleslavi začalo vážně jednat na okresním zastupitelstvu.

První konkrétní údaj, dokládající snahu o zřízení nemocnice v Mladé Boleslavi, pochází z 18. prosince 1856. S návrhem tehdy na schůzi mladoboleslavského okresního zastupitelstva

vystoupil purkmistr Josef Germář a městský lékař Dr. Jakub Himmer. Jejich návrh sice členové zastupitelstva posoudili jako rozumný a důvodný, avšak realizaci bránil nedostatek vhodného objektu i finančních prostředků nutných k eventuální stavební adaptaci. V roce 1857 se však hovořilo ve správních orgánech města a okresu o této záležitosti znovu, ale opět bezvýsledně.

Nakonec po čtyřletých průtazích došlo v roce 1860 ke zřízení městské nemocnice, a to tak, že bylo uvolněno celé první poschodí v měšťanském špitálu Kateřiny Militké, které bylo vybaveno 20 lůžky, umístěnými v pěti místnostech. Součástí nemocnice byla i koupelna, kuchyně, špíz, dvě komory a úmrlčí komora. Stavební úpravy a vybavení si vyžádaly nákladu 5500 zlatých. Denní ošetřovné bylo stanoveno na 45 krejcarů za osobu. Brzy se však ukázalo, že dosavadní prostory nestačí, a tak byl postupně pro potřeby nemocnice zabrán celý špitál Kateřiny Militké. Počet lůžek se rozšířil na 55 a v roce 1867 nemocnice obdržela výnos ministerstva vnitra, jímž byla prohlášena s platností od 1. srpna téhož roku za nemocnici veřejnou. Dům čp. 6/III., z něhož byly později špitálníci přestěhováni do budovy bývalého piaristického gymnázia na Karmeli, byl tedy první budovou mladoboleslavské nemocnice a tomuto účelu sloužil až do postavení nové budovy v roce 1896, kdy v ní byl zřízen sirotčinec.

Do vývoje zdravotnictví významně zasáhl zákon z 5. března 1888, který předznamenal další změny v oblasti zdravotní péče, zejména pak podnítil zájem o budování modernějších účelných ústavů s náležitým personálním i materiálním vybavením.

Již 4. 9. 1888 se okresní zastupitelstvo v Mladé Boleslavi usneslo, aby na místo dosavadní nevyhovující nemocnice byl zřízen ústav nový, který měl podle mínění odborníků čítat 120 lůžek. Nemocnice měla mít 5 oddělení (chirurgické, vnitřní, syphilistické, dětské a infekční). Stavební rozpočet byl však tak značný, že původní záměr bylo nutno poněkud omezit. Nakonec byla stavba zadána k provedení projektu okresního inženýra Václava Michala a v letech 1894-6 skutečně postavena. Celkový náklad byl přesto značný- 128 079 zlatých 31 krejcarů. Nesla název „Veřejná všeobecná okresní nemocnice císaře Františka Josefa I.“.

Ústav byl zřízen na 90 normovaných lůžek, při nouzovém stavu byl schopen pojmout 125 lůžek. Celý areál byl tvořen čtyřmi objekty - hlavní budova, malá přízemní budova (přestavěná v roce 1909), pavilon pro infekční choroby a prosektura s příslušenstvím. Nemocnice v bývalém městském špitále byla zrušena a všichni nemocní přestěhováni do nových budov. Dnem 1. 5. 1896 byl provoz slavnostně zahájen. Ústav měl celkem 18 zaměstnanců - 2 lékaře (primáře a sekundáře), správce, 7 řádových a 1 civilní ošetřovatelku, 2 zřízence a 5 služek.

Již při určení místa pro výstavbu nemocnice se objevovaly hlasy, že ústav bude stát na nevhodném místě, při již tehdy frekventované silnici do Kosmonos, a posměváčci dokonce ironicky poznamenávali, že nemocní budou mít opravdu z oken pokojů „optimistickou“ vyhlídku na městský hřbitov. Poměrně brzy se na druhé straně ukázalo, že prostory byly s ohledem na šetření nákladů shledány nedostačujícími. Proto již v roce 1899 bylo nutno uskutečnit přístavbu operačního traktu se dvěma operačními sály a příslušenstvím. Hlavní budova tehdy měla 11 pokojů s 97 lůžky, sály pro operace čisté a nečisté, místnost pro obvazový materiál a další vybavení. Operační nástroje byly používány ocelové a skleněné, vytápění budovy bylo zajištěno koksem v tzv. irských kamnech. V budově byly i pokoje pro ošetřující personál, které sloužily jako byty. Ani tato přestavba však potřebám nevyhovovala a tak stísněné prostory v přeplněné nemocnici si posléze vynutily další rozšíření. Počet pacientů stále rostl a boleslavská nemocnice náležela brzy po svém otevření k nejméně frekventovanějším venkovským léčebným ústavům v Čechách. Pro získání přehledu o stavu veřejného zdravotnictví na mladoboleslavském okrese poslouží několik zajímavých informací. V roce 1900 působilo na okrese 31 lékařů a 72 porodních babiček. Tito lékaři pečovali o 69 267 obyvatel, žijících v 90 městech a vesnicích.

V Mladé Boleslavi působili lékaři Benda, Bičík, Kopfstein, Pacner, Semerád, Stein, Walter, Šámal, Crha, Markus a Lexa, celkem tedy 11. Lékárny byly ve městě dvě (U černého orla a U Karla IV.), v roce 1911 přibyla třetí lékárna u Nádražní, později Mattušově ulici. Porodních babiček bylo ve městě 9, technici dva (Beck a Adam). Do struktury hygienických zařízení lze počítat i parní a vanové lázně Monopol.

V roce 1905 bylo rozhodnuto nemocnici dále rozšířit. Bylo rozhodnuto zřídit izolační stanici TBC pro nemocné s plicními chorobami a vybudovat nový infekční pavilon a hospodářskou budovu. Od ledna 1908 bylo zřízeno samostatné oddělení pro choroby vnitřní s vlastním primářem a konečně o rok později byly přistavěny další dva objekty. V roce 1900 byla v provozu lékařská knihovna a v roce 1905 nemocnice zakoupila Rentgenův přístroj.

Operace se prováděly v chloroformových narkózách, dále se užívalo vstříkávání roztoku kokainu do míchy za účelem dosažení umrtvení dolních končetin a břicha. Jinou metodou narkózy bylo vstříkávání různých výtažků z nadledvinek do určitých částí těla. Chirurgické výkony tvořily 60-65% úkonů a byly prováděny i operace porodnické a oční. Zřízení veřejné nemocnice znamenalo pokrok při řešení zdravotní situace ve městě a v okolí. Ošetření mohl požadovat každý, ale onemocněl-li živitel, přinášelo to rodině existenční problémy. Okresní nemocenská pokladna sice v Mladé Boleslavi existovala již od roku 1888, ale zdaleka ne všichni mohli výhody pojištění v nemocnici využívat, neboť si nemohli

pojištění měsíčními splátkami pravidelně hradit. Proto nemoc v rodině byla silnou sociální hrozbou, která se často měnila v propouštění z práce, bídu, hlad, výpověď z bytu,... Ani nemoci neubývalo, naopak. Na podzim 1883 vypukla mezi vojáky boleslavské posádky a studentskou mládeží epidemie tyfu, patrně po požití závadné vody, v níž bylo zjištěno značné procento kyseliny dusičné a chloru. Tyfus se natolik rozšířil, že bylo nutné zavřít i všechny školy. O pět let později řádily ve městě neštovice a v roce 1894 se silně rozšířila chřipka (262 případů). V roce 1897 bylo zaznamenáno 101 případů břišního tyfu a tato choroba pronásledovala město i v dalších letech. Nemocnice tehdy bývala často přeplněna, nemocní byli pokládáni na provizorní lůžka mimo pokoje, v kancelářích a na chodbách.

Tyto problémy ještě zesílily po vypuknutí 1. světové války v roce 1914. Již od září přijížděly do Mladé Boleslavi první transportéry raněných, které byly přijímány zdejšími lékaři. Ranění byli zprvu umístováni ve vojenské nemocnici, později v sokolovně, v kosmonoském zámku, v Josefově Dole i jinde. Mnoho jich nalezlo ošetření v místní nemocnici. Nakažlivé nemoci se objevovali stále častěji a nic nepomáhaly četné pokyny městského fyzika dr. Semeráda, jak jim čelit. Značným nákladům spojeným s udržováním lazaretů se snažil Červený kříž čelit pořádáním sbírek, jejichž výnos však nestačil pokrýt všechny náklady.

Podstatně se také zhoršily podmínky v nemocnici. Bylo prováděno až 19 těžkých operací denně, projevoval se citelný nedostatek uhlí, nemocní leželi v nevytápěných pokojích při 4 stupních Celsia, většina neměla ani přikrývky. Podobná situace byla i v Zemském ústavu pro choromyslné v Kosmonosích, kde se nakonec uvažovalo o uzavření ústavu a propuštění pacientů.

Konec války a vznik Československé republiky přinesly nesporné zlepšení zdravotních poměrů ve městě. Přibyla nová zařízení - okresní nemocenská pojišťovna získala novou budovu v dnešní Jaselské ulici, o tři roky dříve vyrostla v Havlíčkově ulici budova ústavu pro matky s dětmi (později dětská nemocnice). V roce 1934 zřídil dr. Pírek soukromé sanatorium při silnici na Boží Vodu. Také areál nemocnice se postupně rozrůstal: v roce 1923 přibyl nový infekční pavilon, v roce 1935 bylo zřízeno oddělení pro choroby kožní a pohlavní a o tři roky později došlo k rozdělení bývalého oddělení chorob očních, krčních, nosních a ušních na dvě samostatná. Poměry v ústavu však byly i nadále dost stísněné a stále častěji se objevovaly hlasy volající po vybudování nové nemocnice. Z finančních důvodů však došlo nakonec opět pouze k řešení problému formou dalších přístaveb ke stávajícím objektům, když byl znovu opět odložen projekt z roku 1926, který počítal se stavbou nové nemocnice na Radouči.

Rekonstrukce a přístavby započaly v roce 1937 a o rok později byly dokončeny. Stavební náklad činil asi 1,3 milionů korun a další rekonstrukce si vyžádaly dalších více než půl milionu korun. V roce 1938 tak mladoboleslavská nemocnice sestávala ze dvou oddělení: chirurgicko-gynekologického se 147 lůžky, umístěnými v rozšířené hlavní budově, a interního se 161 lůžky, umístěnými ve čtyřech pavilonech. Dalšími objekty ústavu byla hospodářská budova, prádelna, vrátnice a prosektura.

Následné události, které přinesly nacistickou okupaci, odsunuly do pozadí smělé plány na výstavbu nového nemocničního areálu na Radouči. Nová nemocnice, pro niž byly okresním výborem zakoupeny pozemky o rozloze více než 165 tisíc metrů čtverečních již v roce 1936 a která měla mít oblastní charakter pro celé severní Čechy, se své realizace nedočkala.

Znárodňující dekrety z roku 1948 postihly ve značné míře také zdravotnictví. Zákon číslo 99/1948 Sb. provedl zásadní změnu v organizaci našeho nemocenského a důchodového pojištění, zákon číslo 125/1948 Sb. zestátnil naše lázně a zřídla a konečně zákonem číslo 185/1948 Sb. došlo k zestátnění nemocnic a léčebných ústavů. Podle dalších právních norem se staly okresní národní výbory hlavním článkem našeho zdravotnictví a byly pověřeny řízením tzv. okresních ústavů národního zdraví, jejichž součástí se staly i příslušné okresní nemocnice a jiná zdravotnická zařízení. Přirozená potřeba a vývoj zdravotnictví vůbec si v následujících obdobích vyžádaly další organizační opatření i rozšiřování sítě zařízení, pečující o zdraví národa. Tento proces se projevil i ve struktuře mladoboleslavské nemocnice.

V roce 1952 byla ve městě zřízena hygienicko-epidemiologická stanice a došlo k modernizaci chirurgie včetně tří operačních sálů. Samostatné porodnicko-gynekologické oddělení zahájilo provoz v roce 1947 v bývalém Pírkově sanatoriu, které bylo jeho vlastníkům znárodněno. V roce 1952 byla péče o dítě soustředěna pouze na lůžkovou složku a tehdejší dětské oddělení se svými 52 lůžky se nacházelo v Kosmonosích. V roce 1954 došlo k otevření nového dětského oddělení v Havlíčkově ulici, které mělo 62 lůžek. Součástí nemocnice byl i dětský domov pro děti do tří let. V roce 1947-8 byly pro interní oddělení nemocnice získány dva pavilony v bývalém ústavu choromyslných v Kosmonosích. Od roku 1949 bylo v provozu zubní oddělení a od roku 1953 k němu v sousední budově přibylo i dětské oddělení. Oční oddělení se osamostatnilo v roce 1949 a od roku 1955 byla oční ambulance umístěna v budově bývalé hospodářské záložny na Mírovém náměstí.

V 50. letech minulého století se podobným způsobem rozvíjela i další osamostatňující se oddělení (krční, ortopedické, neurologické, později rehabilitační, psychiatrické, plicní, již od roku 1949 kožní, infekční, atd.) V nemocničním areálu byl v roce 1981 dokončen objekt

pro oddělení ARO, urologie a nukleární medicíny. Velkou stavbou byla také budova interního oddělení, budovaná jako léčebna dlouhodobě nemocných. Byla dána do provozu v roce 1984 a měla 160 lůžek interny a 140 lůžek ortopedie. V prosinci 1986 započaly práce na přestavbě tzv. gážístických domů v ulici B. Němcové na porodnici a gynekologii. Oddělení bylo slavnostně otevřeno v únoru 1993 a současně nemocnice přijala dnem 19. 2. 1993 jméno po lékaři a tiskaři Mikuláši Klaudiánovi.

Další rozvoj nemocnice příznivě ovlivnilo i přidělení objektů dosud užívaných zprvu naší, po roce 1968 sovětskou armádou. Nemocnice tak získala možnost dobudovat své technické a hospodářské zázemí. V roce 1994 byla dokončena budova zásobovací ústředny v bývalém augumentačním skladu, jejíž součástí se stala i ústavní lékárna. V roce 1995 byla postavena budova patologie a mikrobiologie a čistička odpadních vod. V roce 1996 byla zahájena stavba chirurgie(lůžková část) a v témž roce byly zkolaudovány prostory očního a neurologického oddělení. Nemocnice vybudovala i novou prádelnu a spalovnu. Strategický cíl, a to sjednocení nemocniční péče do jednotného areálu a postupné opuštění prostor v Kosmonosích se tak po dvě desítky let blíží ke svému naplnění. (Boleslavský deník)

4 PŘEHLED DĚJIN LÉKÁREN OKRESU

4.1 NEJSTARŠÍ ZMÍNKY O LÉKÁRNÍCÍCH

V archivních záznamech se první historické zmínky o apatykářích v Mladé Boleslavi objevují teprve po roce 1500. Nejznámější z apatykářů té doby byl Mikuláš Klaudián. Mikuláš Klaudián, zvaný též Kulha nebo Belha, snad pocházel ze Žatecka. Jeho rodiště ani datum narození nejsou bezpečně známy. Do Boleslavi přišel tento učenec někdy před rokem 1504 a nejprve zde proslul jako lékař. Od jeho jména se také odvodil název nynější Klaudiánovi nemocnice. Velmi se ovšem zajímal o knihtisk, což ho přivedlo do Norimberka, kde pečoval o vydávání českých tisků. Vyšla tu mnohá významná česká díla jako např. první česká odborná kniha s ilustracemi „Kniha lékařská, kteráž slovo Herbář aneb Zelinář“ Jana Černého. Stále ještě v Norimberku vyšlo roku 1518 nejznámější Klaudiánovo dílo- tzv. Klaudiánova mapa Čech, první zachovaná mapa země s měřítkem asi 1:685000. Zobrazuje nejvýznačnější sídla, vodní toky, porosty, pohraniční hory a je zdobena erby významných šlechtických rodů té doby. Její specialitou je, že je orientovaná převráceně- sever je na spodním okraji mapy. Po návratu z Norimberku těsně po vytištění mapy zřídil Mikuláš Klaudián ve svém boleslavském domě (čp.77/II v ulici Na Karmeli) vlastní tiskárnu, kterou dal plně do služeb bratrské jednoty. Pravděpodobně také tady sídlila první lékárna Mladé Boleslavi. Klaudián sám napsal a vydal první českou porodnickou příručku s názvem „Správa a naučení ženám těhotným a babám pupkořezným“. Kniha byla oblíbena a pilně čtena, takže během příští necelé stovky let se dočkala sedmi vydání. Zájmy především tiskařské vedly Mikuláše Klaudiána k cestám po celé Evropě. Na cestách také Mikuláše Klaudiána zastihla smrt. Roku 1521 se v Lipsku roz nemocl - snad morovou nákazou, stačil však ještě sepsat závěť. Knihy po většinou odkázal bratřím, lékařské spisy své rodině. A to nejdůležitější - obsah lékárny-panstvu, Johance a Veronice Krajířovým. Klaudiánův dům stále stojí na starobylé Karmeli. Svou lékárnu měl vybavenou mnoha přípravky, ale nejvíce ze svých léků si cenil „alexandrijský driák“, který ve své závěti z roku 1521 taktéž protekčně odkázal „staré paní“, což byla pravděpodobně Johanka z Krajku, tehdejší vrchnost.

Roku 1532 se objevuje jméno apatykáře Jiříka. Dále to byl Blažek apatykář, jehož apatyku koupil Havel apatykář z Benešova se svolením pana Kuráta Krajíře z Krajku. Vzácnou osobou byl Václav apatykář, pravděpodobně velmi zámožný a vlivný člověk města. R. 1532 koupil dům ve městě i s polním hospodářstvím. V zástavě držel vinici u Čejtic, aby až do sv. Havla 1545 jí užíval. V týchž místech koupil také louku a další dům na Novém městě. Často také seděl v městské radě, a to v letech 1546,1552,1555. R. 1552,1554 byl

primátorem města. R. 1554 byl vystavěn nový radní dům, a v něm, v dolních sklenutých místnostech byla pronajímána apatyka. Tuto lékárnu si pronajal lékař Řehoř Kozlinský ze Střebcska, který patřil taktěž mezi movitější lékárníky. Od svých učených kolegů přejímal ničím nepodložené teorie o léčebném účinku některých přípravků. Například drcených perel a drahokamů, které si dal dovážet z Itálie. Medikamenty byly více drahé než léčivé, a tak není divu, že po své smrti roku 1570 zanechal své manželce Kateřině, která po něm dědila, spoustu dluhů. Po něm je jmenován Vavřín Spilka z Lubíkova, který nechal svou manželku Kateřinu z Vlčí Hory pro přestupek proti mravopocestnosti zazdít ve skále za zámek Houskou v zimě na tři krále (1578). Vysvobodily ji až boleslavské ženy za pomoci několika mladíků. Dále je to Jan Ruzha apatykář, uváděný pod jménem Jan apatykář, který byl majitelem domu, v němž měl svou apatyku. Patrně na tom nebyl nejlépe, protože se zadlužil a v dluhu mu musel vypomoci jeho strýc. Mnoho prý vydal na léky a lékárnu, aby je zvelebil. Po jeho smrti apatyku prodali roku 1607 Kašparu Švengfeldovi. Ten se původně chtěl odstěhovat do Litoměřic, ale poté, co zemřel místní apatykář a z města odešel i doktor Borbonius mající svou lékárnu, od svého úmyslu upustil. Při žádosti o prodej lékárny vyžadoval výhradní právo lékárny jen pro sebe v celém městě. Za to se zaručoval, že apotéku vybaví náležitě a podrobí se i vizitě přísežným apatykářem a doktorem každého roku za účelem přehlídky, zde „materie a species v ní hodné či nehodné jsou a aby je visitující náležitě taxírovati dáti mohli“. Bělohorskou dobu přečkal bez velké újmy. Dne 22.5. 1638 jej zvolili do městské rady a stále ještě byl majitelem apatyky. Dále se už prameny o lékárnících nezmiňují, pouze jsou zmínky o tom, že roku 1788 sídlila lékárna v radnici. Byla opatřena novými dveřmi, ty si potom chtěl lékárník vzít s sebou do svého domu na Novém městě. R. 1793 byla do lékárny zavedena voda. Léky byly také účtovány pro chudé a pro věznicí.(Paměti města MB,F. Bareš)

4.2 LÉKÁRNY DO ROKU 1918

Až do roku 1881 měla Mladá Boleslav pouze jednu veřejnou lékárnu. Od tohoto data povoluje ministerstvo vnitra zřízení druhé lékárny. Mezi podmínkami uznání žádosti byla také znalost obou zemských jazyků. R. 1882 byla zřízena lékárna druhá, a to na Starém městě. Roku 1798 vzniká lékárna v Mnichově Hradišti, následují Benátky nad Jizerou a Bělá pod Bezdězem. V roce 1911 bylo povoleno zřízení třetí boleslavské lékárny v Nádražní ulici. Léta před první světovou válkou jsou bohatá na žádosti lékárníků. R. 1913 si podal žádost Ph.Mr. František Havelka, aby mohl provozovat lékárenskou činnost v Kosmonosech u kostela. Samozřejmě, že boleslavští lékárníci se staví proti. V témže roce byla podána žádost na bakovskou lékárnu.

4.3 LÉKÁRNY V LETECH 1918 - 1948

R. 1925 byla zřízena lékárna v Bakově nad Jizerou, r. 1926 Ph.Mr. Josefem Havlem lékárna V Kosmonosích. V Mladé Boleslavi ke třem lékárnám přibyla čtvrtá, a to Foučkova lékárna na Jičínské ulici. Pravděpodobně by byl zájem o další lékárnu, ale magistři byli proti. Uváděny byly tyto námitky:

1. Lékárna po zemřelém PhMr. Jaroslavu Vančurovi, majitelka Marie Vančurová, lékárna U Karla IV. Na Starém náměstí. Má správce a jednu pomocnou sílu. Námitky: čistý výnos lékárny je minimální.
2. Lékárna po zemřelém PhMr. Rudolfu Vejšickém, majitelka Hana Vejšická, lékárna U černého orla v Železné ulici. Má správce a aspiranta. Námitky: počet obyvatel se nezvýšil, další lékárna je zbytečná; úřední lékař to ale vyvrací, protože roku 1930 mělo město přibližně 23 000 občanů.
3. Lékárna po zemřelém PhMr. Theodoru Chleborádovi, majitelkou Chleborádová Zdeňka. Má správce, magistra a aspiranta. Námitky: další lékárna odporuje předpisům lékařského zákona.
4. Lékárna PhMr. Karla Foučka. Má magistra a aspiranta. Námitky: lékárna byla otevřena za těžkých podmínek a protože v blízkosti není žádný lékař, je její existence ohrožena. (MuDr. Šmehlík)

Můžeme se pouze domnívat, zda na tom tehdejší lékárny byly opravdu tak špatně.

4.4 LÉKÁRNY V LETECH 1948 - 1989

Po roce 1945 z původních čtyř boleslavských lékáren zůstala pouze jedna, a to lékárna Chleborádova. Ostatní byli zrušeny. V padesátých letech vznikla lékárna nemocniční, která tehdy ovšem neměla ještě tak velký obrat jako dnes. Největší byla tzv. Centrální lékárna na Mírovém náměstí, kde byl soustředěn také největší počet zaměstnanců. V ostatních městech kraje zůstal počet lékáren zachován, tzn. Mnichovo Hradiště, Benátky nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Bakov nad Jizerou, Dobrovice, Kosmonosy mají po jedné lékárně. R. 1957 vzniká lékárna v Dolním Bousově. Začleněním lékáren do OÚNZ vzniká nová funkce okresního lékárníka. Prvním z nich byl PhMr. Antonín Hrázký, dále PhMr. František Svoboda, PhMr. Milan Pražák, PhMr. Jaroslav Vítek a PhMr. Jana Šmelhausová.

4.5 LÉKÁRNY PO ROCE 1989

Po roce 1989 byla řada lékáren zprivatizována, funkce okresního sdružení lékárníků zanikla. Nárůst lékáren, spadajících pod okresní sdružení lékárníků dosáhl v roce 1996 čísla 17, z toho 14 soukromých a 3 státní. Počet lékáren se od roku 1989 značně zvětšil. Je to dáno

rozvojem města Mladá Boleslav, které se stalo díky místní automobilce průmyslovým městem. Z původní oblasti, tzn. zóny Starého města, se lékárny postupně přesunují podél hlavních ulic, Jičínské a Václava Klementa. Poslední léta jsou charakteristická umístěním lékáren do nově vznikajících hypermarketů na okraji města. V nich nesmí díky vysoké koncentraci osob, které tudy během dne procházejí, ani lékárny chybět. V okolních městech se po roce 1989 počet lékáren až na výjimky nezměnil. V Mnichově Hradišti se počet rozrostl na tři, v Benátkách nad Jizerou na dvě. K 31.3.2007 měla oblast Mladoboleslavska 21 lékáren.

Tabulka č. 2: Přehled lékáren na Mladoboleslavsku

číslo	název	založena	do roku	místo
1.	U černého orla	1539	?(1952)	Mladá Boleslav
2.	Valdštejnská lékárna	17. století	?(ještě v 17. století)	Dobrovice
3.	U zlatého lva	1798	dosud	Mnichovo Hradiště
4.	U Božího oka	1819	1995	Benátky nad Jizerou
5.	U Anděla strážce	1848 (1860)	dosud	Bělá pod Bezdězem
6.	U Karla IV.	1882	? (1952)	Mladá Boleslav
7.	Lékárna Dobrovice	1885	dosud	Dobrovice
8.	U Komenského	1911 (1912)	dosud	Mladá Boleslav
9.	Lékárna	1924	1976	Bakov nad Jizerou
10.	U Zámku	1925	dosud	Kosmonosy
11.	Foučková lékárna	1935	60.léta	Mladá Boleslav
12.	Centrální lékárna	? 1948	dosud	Mladá Boleslav
13.	Nemocniční lékárna	50. léta	dosud	Mladá Boleslav
14.	Lékárna Škoda	1952	dosud	Mladá Boleslav
15.	Lékárna	1957	dosud	Dolní Bousov
16.	Lékárna	1976	dosud	Bakov nad Jizerou
17.	PharmDr. Ilona Šubrtová	1994	dosud	Mladá Boleslav
18.	Lékárna U kohouta	1995	dosud	Mnichovo Hradiště
19.	Lékárna Viola	1995	dosud	Benátky nad Jizerou
20.	Lékárna Vera	1996	dosud	Mladá Boleslav
21.	Lékárna Na Náměstí	1998	dosud	Benátky nad Jizerou
22.	Lékárna Jizera	2000	dosud	Mladá Boleslav
23.	Čtyřlístek Staroměstská	2001	2006	Mladá Boleslav
24.	Lékárna Rubín	2002	dosud	Mladá Boleslav
25.	Lékárna Arkánum	2003	dosud	Mnichovo Hradiště
26.	Lékárna Slunečnice	2004	2006	Mladá Boleslav
27.	A Lékárna v Kauflandu	2005	dosud	Mladá Boleslav
28.	Lékárna U nemocnice	2006	dosud	Mladá Boleslav
29.	Lékárna Na Slavoji	?	dosud	Mladá Boleslav

30.	Lékárna U Soudu	?	dosud	Mladá Boleslav
31.	Lékárna Jadran	?	zrušena	Mladá Boleslav

Tabulka č. 3: Přehled stávajících lékáren

číslo	název	místo
1.	U zlatého lva	Mnichovo Hradiště
2.	Lékárna	Bělá pod Bezdězem
3.	Lékárna - Mgr.Vrbka	Mladá Boleslav
4.	Lékárna Dobrovice	Dobrovice
5.	Centrální, s.r.o.	Mladá Boleslav
6.	Nemocniční lékárna	Mladá Boleslav
7.	Lékárna Škoda	Mladá Boleslav
8.	Lékárna	Dolní Bousov
9.	Lékárna	Bakov nad Jizerou
10.	Lékárna U Zámku	Kosmonosy
11.	PharmDr. Ilona Šubrtová	Mladá Boleslav
12.	U kohouta	Mnichovo Hradiště
13.	Lékárna Vera	Mladá Boleslav
14.	Lékárna Na Slavoji	Mladá Boleslav
15.	Lékárna Viola	Benátky nad Jizerou
16.	Lékárna Na náměstí	Benátky nad Jizerou
17.	Lékárna U Soudu	Mladá Boleslav
18.	A Lékárna v Kauflandu	Mladá Boleslav
19.	Lékárna Rubín	Mladá Boleslav
20.	Lékárna Jizera	Mladá Boleslav
21.	Lékárna Arkánium	Mnichovo Hradiště
22.	Lékárna U nemocnice	Mladá Boleslav

Tabulka č. 4: Přehled růstu počtu obyvatel

město	rok							počet obyvatel na 1 lékárně
	1880	1900	1921	1950	1991	2001	2006	
Bakov nad Jizerou	3611	4065	4745	4733	4369	4544	4558	4558
Bělá pod Bezdězem	4214	4622	5106	4254	4736	4736	4910	4910
Benátky nad Jizerou	4625	4706	5236	5278	6614	6648	6931	3465
Dobrovice	3607	4461	4673	3521	2936	2937	2999	2999
Dolní Bousov	3285	2995	3099	2374	2207	2291	2376	2376
Kosmonosy	2810	3594	3782	3992	3557	3885	4061	4061
Mladá Boleslav	12181	16910	21292	23142	43859	44255	43162	3596
Mnichovo Hradiště	6042	6080	6393	5733	8435	8393	8411	2803
Mladoboleslavsko	99945	108761	117535	101083	111671	114325	116574	5298

5 MLADÁ BOLESLAV

5.1 DĚJINY MLADÉ BOLESLAVI

Podle historických pramenů byl položen základ města postavením hradiště a osady mezi léty 936 - 950. Je však jisté, že toto hradiště dal založit některý z Boleslavů z přemyslovského rodu, jehož jméno město nese. Mohl to být Boleslav I. nebo jeho syn Boleslav II., či dokonce třetí v řadě vládnoucích Boleslavů, stejnojmenný syn Boleslava II.

O nejstarší podobě Boleslavi máme jen minimum zpráv, zprostředkovaných archeologickými nálezy. Hradiště se rozkládalo na celé ploše dnešního Staroměstského náměstí a do svého obvodu zahrnovalo i část dnešního nového města. Od severu, kudy byla ostrožna nejpřístupnější, bylo chráněno valem s opevněním, ostatní strany hradiště využívaly přirozené ochrany dané prudkým spádem terénu do údolí řeky Jizery a potoku Klenice, doplněné opevněním. Všechny stavby byly dřevěné, pouze v prostoru dnešního hradu je archeologicky doložena kamenná stavba. Původně rozsáhlá plocha, kterou hradiště zaujímal, se postupně zmenšila a na jižním, terénně nejlépe chráněném místě ostrožny vznikl raně středověký hrad. (Mladoboleslavsko od minulosti k ...)

Přemyslovský hrad se stal centrem rozsáhlého správního celku boleslavského kraje. První věrohodná zpráva se zachovala z roku 1130. Boleslavský kraj zaujímal území od dolního toku Jizery až po zemské hranice na severu. Pod hradem, podél Klenice na místě zvaném Podolec, se rozrůstalo hospodářské zázemí hradu. Kupecká a řemeslnická osada ležela na výhodném místě, neboť tudy procházela obchodní cesta směřující z Prahy na sever a boleslavské podhradí bylo místem, kde se křížila s dalšími kupeckými stezkami. Knížecí úředníci zde vybírali od kupců clo. Snad někdy ve 13. století nabylo osídlení pod hradem městského charakteru. Konaly se zde pravidelné týdenní trhy a trhová osada postupně získala některá městská práva a jakési řemeslnické a správní řízení.

13. století bylo dobou velkých změn, které se samozřejmě odrazily i na Boleslavsku. Boleslavský hrad s tržištěm v podhradí i celý kraj byl původně majetkem knížete, ale již od 12. století začala část knížecího majetku přecházet do rukou církve a nově se formující vrstvy středověké společnosti, šlechty. Také v Pojizeří se rozrostl početný a mocný šlechtický rod Markvarticů, odvozující svůj původ od Markvarta, velmože u knížecího dvora, žijícího ve 2. polovině 12. století. První velmoži rodu, který nosil ve svém erbu znamení lvíce, působili jako hodnostáři u panovnického dvora či vykonávali zeměpanskou správu na knížecích hradech.

Za vzpoury, kterou v roce 1247 rozpoutal králevic Přemysl proti svému otci, králi Václavu I., se Markvartici postavili na stranu starého krále. Po potlačení vzpoury asi dostal Markvartic, Jaroslav z Hruštic, kastelánství na Boleslavi a do přímého držení tržní osadu Podolec. Jeho matka pak založila roku 1255 při kostele sv. Víta komendu řádu svatého Jana-johanitů. Řádu byl darován kostel s pozemky a členové řádu ve špitále, který byl při komendě zřízen, pečovali o chudé a nemocné. Další člen markvartického rodu, Beneš, získal území na pravém břehu Jizery. Tady bylo také založeno nové sídlo rodu, hrad Michalovice. Boleslavský hrad, zřejmě v bojích s ozbrojenci Oty Braniborského, byl vypálen a zničen a stejně dopadla i trhová osada na Podolci. Hrad nebyl obnoven, zpusťl a v rozvalinách ležel několik desetiletí. Boleslavský kraj byl nadále spravován z nového královského hradu v Pojizeří, z Bezdězu. Podle listiny vydané v roce 1318 pro Beneše z Michalovic uvádí král Jan Lucemburský zpustlé hradiště výslovně jako svůj královský majetek, ale to je poslední zmínka o královském majetku v Mladé Boleslavi. Zřejmě záhy poté se i rozbořený hrad, položený na výhodném místě, dostal do majetku rodu Michaloviců. (MB od min....)

V dalších letech se město rozvíjelo pomalu, počet obyvatel nepřesahoval několik stovek lidí. Naprostá většina staveb ve městě byla dřevěná.

Husitské hnutí výrazně ovlivnilo i osudy města Boleslava Mladého nad Jizerou, jak bylo tehdy nazýváno. Zatímco Michalovičtí páni stáli na straně katolického panstva, město se přidalo k husitům. V roce 1421, při průchodu husitského vojska Boleslavskem, otevřelo město husitům své brány. Pod husitskou správou zůstalo město po celou dobu husitských válek a se svou vrchností, kterou byl tehdy Petr z Michalovic, se měšťané usmířili až v roce 1436. V tomto roce vydal Petr z Michalovic pro město listinu, ve které přiznal obyvatelům města právo vyznávat víru podobojí a mít kněze z utrakvistické církve. Naopak do města se nemohl přistěhovat nikdo katolického vyznání a katolíkům, kteří uprchli z města, propadl veškerý majetek. Navíc musel Petr z Michalovic dát měšťanům právo volného stěhování. Páni z Michalovic byli tedy opět uznáni městem za svou vrchnost. Po Petru z Michalovic se pánem boleslavského panství stal Jindřich z Michalovic, zvaný Kruhlata, který byl blízkým přítelem českého krále Jiřího z Poděbrad. Pod jeho vrchností se obec města Boleslava Mladého nad Jizerou opět začala rozvíjet. Jindřich Kruhlata potvrdil Boleslavským všechny výsady, navíc daroval městu právo na výhradní prodej soli, z jehož výtěžku se mělo zotavit z válečných škod. V roce 1468, při vpádu Lužičanů a Slezanů do Čech, utrpěl Jindřich Kruhlata z Michalovic těžké zranění, na jehož následky záhy poté zemřel. Jím po měči vymřel rod pánů z Michalovic. Tím Boleslavi skončila první, středověká epocha.

Do období své největší slávy vstupovala v polovině 15. století Mladá Boleslav jako zcela průměrné poddanské město, obklopené prstencem hradeb, za nimiž se rozkládala předměstí Nové město, Podolec a Pták v údolí Jizery. Měšťané, kteří se zabývali řemesly, byli již sdružení v několika ceších, podle příbuznosti svých řemesel. Pravidelné trhy přispívaly k pozvolnému hospodářskému rozvoji. Dosavadní dřevěné domy byly postupně přestavovány na kamenné. Dodnes ale zůstal na Staroměstském náměstí zachován původní středověký způsob řazení domů. Úzké domovní parcely byly zastavěny do hloubky, v přední části byl krám nebo živnost, v zadní části pak byly dílny a potřebné prostory pro domácí a polní hospodářství. V patře se nacházelo obydlí majitelů domu. Veškeré obyvatelstvo města, jehož počet sotva dosahoval dvou tisíců, zůstávalo nekatolické a hlásilo se k utrakvistickému vyznání.

Po smrti posledního pána z Michalovic Jindřicha Kruhlaty v roce 1468 zdědila rozsáhlý majetek Michaloviců jeho sestra Magdalena. Novým vlastníkem se tedy stal její manžel, Jan Tovačovský z Cimburka, který toleroval činnost různých náboženských sekt, působících po skončení husitských válek v Čechách. Právě on umožnil jednotě bratrské, která proslavila Mladou Boleslav v Čechách, působit ve městě i v jeho okolí.

Po smrti Jana Tovačovského z Cimburka se stal jeho bratr Ctibor poručníkem malého Janova syna Adama a správcem majetku. Díky přízni Tovačovských získala v Boleslavi jednota bratrská klášter minoritů. Bratři s pomocí zámožných členů a příznivců církve klášter obnovili, vybudovali si zde svůj dům s hospodářským zázemím, sbor, jako shromaždiště věřících, špitál, pak i školu a v roce 1518 si zde zřídili i tiskárnu. Místo nazvali biblickým jménem "Karmel", podle hory ve Svaté zemi.

Období vlády Tovačovských napomohlo rozvoji města. Boleslavští měšťané získávali nové výsady a svobody. Obec měla rozsáhlou samosprávu, náboženskou svobodu a dokonce i právo bránit se takové vrchnosti, která by ohrožovala její výsady. Došlo i k obnově zpustlého hradu a jeho přestavbě do podoby pozdně gotické.

Roku 1502 zemřel Adam Tovačovský a dědičkou majetku se stala jeho matka Johanka z Krajku. Ta panství přenechala svému bratru Kunrátovi Krajíři z Krajku, jehož rod vlastnil panství téměř 80 let. Postavení města bylo už takové, že předání majetku vlastnímu bratru museli paní Johance odsouhlasit představitelé jednoty, jejíž význam stále narůstal. Správcem bratrského sboru se stal Lukáš Pražský. Na Karmeli působili Jan Augusta, Jan Blahoslav a mnoho dalších kazatelů, lékařů či učenců. Boleslavští bratři studovali na známých evropských univerzitách. Tehdy byla Boleslav nazývána bratrským Římem či Jeruzalémem nad Jizerou, sídlili zde bratrští biskupové a členové jednoty byli běžně známi jako boleslavští bratři.

Krajířové i bratři napomáhali Boleslavi k celkovému hospodářskému a kulturnímu vzestupu. Počet obyvatelstva dosáhl tří tisíc, což jí řadilo mezi nejlidnatější česká města. Domů zde bylo, včetně předměstí, na čtyři sta, žila zde i židovská komunita. Došlo k přestavbě hradu na renesanční zámek, na náměstí byla postavena nová radnice, byl nově vystavěn kostel sv. Havla a také velký bratrský sbor, neboť dosavadní sbor na Karmeli už nedostačoval. Slavnostního otevření sboru v roce 1554 se zúčastnilo na patnáct tisíc lidí. Kališnickému obyvatelstvu, jež tvořilo ve městě většinu, se podařilo ve městě dostavět náboženské centrum, kostel Panny Marie. Na dostavbě se významně podílela bohatá měšťanka a mecenáška Kateřina Militká. Ta mimo jiné založila i městský špitál, dary podpořila i městskou školu, pro kostel dala pořídit překrásné kancionály, dnes uložené v boleslavském muzeu.

Prudký dědický spor se rozhořel po smrti posledního Krajíře ke konci 16. století. Nakonec se majitelem stal Boleslav Hasištejnský z Lobkovic, který Boleslav získal výměnou za město Chomutov. Tím přišla do Mladé Boleslavi početná kolonie německého obyvatelstva luteránského vyznání. Soužití obyvatel vázlo na neshodách mezi všemi církvemi. Vzhledem k tomu, že Hasištejnský měl velké dluhy, mohli se Boleslavští vykoupit z poddanství. V roce 1595 došlo k uzavření smlouvy, podle níž se za 60 tisíc kop grošů míšenských město vykoupilo a stalo se městem svobodným. Svoboda, kterou měšťané nabyli, ještě neznamenal, že mohou požívat výsad měst královských. Mezi královská města se Boleslav zařadila v roce 1600, kdy císař Rudolf II. vydal privilegium o přijetí města Boleslava Mladého nad Jizerou do třetího stavu, mezi královská města.

Bohužel v zemi propukaly stále větší náboženské a politické spory a napětí narůstalo. Vše vyvrcholilo po porážce povstání českých stavů proti Habsburkům. Boleslavští bratři byli vyhnáni ze země. Obyvatelstvo Čech muselo přestoupit ke katolictví, nastalo období válečného ničení. Vše znamenalo konec slávy bratrské Mladé Boleslavi.

Bitva na Bílé hoře rázem změnila celou situaci. V Boleslavi se střídaly habsburské vojenské posádky, což zapříčinilo obrovské náklady obce i jednotlivých měšťanů. Všem se muselo platit výpalné, živit je a poskytovat jim vše, co žádali. Trestem za účast na stavovském povstání bylo zkonfiskování veškerého majetku města. Navíc museli Boleslavští povinně zapůjčit císaři Ferdinandovi II. 3000 kop grošů od města a 12 předních měšťanů muselo půjčit z vlastních zdrojů 7000 kop. Do města byl dosazen císařský hejtman, který řídil správu města. Přišla i náboženská perzekuce. Ze dne na den museli odejít nejprve bratrští kněží, krátce po té i kališníci a na obyvatelstvo byl vykonáván nátlak, aby se vzdali svého vyznání a přestoupili ke katolictví.

Pojizeří se boje zatím vyhnuly, ale stav hospodářství a životní úroveň ve městě byla katastrofální. Stav se ještě zhoršil počátkem 30. let 17. století. Tehdy vpadli do Čech Sasové a Čechy se staly místem přímých bojů. Po saské armádě zemi okupovali Švédové a v té době nastala v Čechách skutečná loupežná válka. Jak v severní polovině Čech Švédové, tak v jižních Čechách císařští se starali hlavně o to, jak získat co největší výpalné z měst i městeček, a drancování neznalo mezí. Navíc i další pohromy stěžovaly lidem jejich úděl. V roce 1646 přešla přes kraj morová nákaza. Jen v samotné Boleslavi na ni zemřelo na 600 lidí.

Na konci třicetileté války měl být boleslavský hrad přeměněn na vojenskou pevnost. Město o vlastnictví hradu neúspěšně usilovalo už od doby svého vykoupení z poddanství a přes několikrát složení kupní částky se stále nemohlo domoci naplnění kupních smluv. Zástupci města usilovali o to, aby hrad byl zbourán, čímž by Mladá Boleslav ztratila vojenský význam a ve městě by nemusela být vojenská posádka. Měšťané dokonce získali povolení zbourat hrad. Toho využili k okamžitému bourání, ale vzápětí přišel příkaz nebourat. To už byl ale boleslavský hrad v troskách a v tomto stavu zůstal po desítky let až do následujícího století. Následky této pustošivé války byly pro Mladou Boleslav katastrofální. Přišla asi o 40% obyvatel. Celkový úpadek města dovršily v polovině 18. století tzv. slezské války, během kterých bylo několikrát obsazeno pruskými vojsky a postiženo krutou daní a rekvizicemi. Zkázou dovršil ničivý požár r. 1761, kterému podlehl téměř celé Nové a židovské město. Nicméně zárodek a zákonný rámec nového rozvoje vznikl brzy nato díky reformám císařovny Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Ustanovení Mladé Boleslavi posádkovým městem znamenalo přebudování a vlastně záchranu chátrajícího hradu. Město zůstalo i po dokončení správní reformy sídlem kraje a krajského soudu, později zde vznikl placený magistrát. Navíc se díky rozsáhlým změnám ve školství dočkalo vzniku tzv. hlavní školy a v r. 1784 sem bylo z Kosmonos přestěhováno i piaristické gymnázium. Brzy následovaly i náznaky ekonomického rozvoje, když po vzniku textilní manufaktury v blízkých Kosmonosích, zčásti později přesunutá do Josefova Dolu, následovalo založení obdobné výroby u Jizery. Původní kartounku majitelů Köchlina a Singera převedl v r.1851 Franz Hiller na vlnářskou produkci. (MB od minulosti k dnešku, Mladoboleslavsko)

Ke konci 1. poloviny 19. století se zgermanizované město začalo probouzet k novému národnímu životu. Ve 40. letech vznikla česká čtenářská beseda a vlivem několika jednotlivců se uskutečnila česká divadelní představení. V revolučních letech 1848-1849 se ovšem ukázalo, že tato vrstva je početně i ideově slabá, a veškeré "revoluční" snahy skončily u krátkodobé existence spolku "Slovanská Lípa" a národnostně smíšené Národní gardy. Policejní teror 50.let pak nadlouho utlumil veškerý společenský život.

Teprve ve svobodnější atmosféře po r.1860 došlo k novému oživení. Vznikly, či se obnovily čtenářské, pěvecké a divadelní spolky, postupně nabývající vyhraněně českého charakteru: Měšťanská beseda, Sokol, pěvecký spolek "Boleslav", divadelní spolek "Kolár" atd. Úspěšný rozvoj nemohla zabrzdit ani perzekuce ze strany úřadů, ani krátká pruská okupace během války v roce 1866. Naopak, původní jazykové a kulturní zaměření celého hnutí nabývalo stále více politického charakteru, nad staročeskou stranou, představovanou ve městě dlouholetým starostou dr.Karlem Mattušem, nabýval převahy radikálnější mladočeský směr. V 90. letech se objevily i další politické proudy-křesťansko-sociální (lidová strana), národně-sociální, agrární a sociálně-demokratický.

Těžiště ekonomického vývoje se z manufaktur přesunulo do tovární výroby. Nový majitel Ignác Klinger přeměnil po r.1881 textilku v moderní podnik. V r.1895 založili Václav Klement a Václav Laurin tovární výrobu velocipédů, z níž vzešel v r.1898 první motocykl "Slávia" a v r.1905 i první automobil. Nová továrna se brzy stala rozhodujícím ekonomickým fenoménem ve městě. Vznikaly i další firmy - 1867 lihovar, později akumulátorka atd. Ekonomický rozvoj podpořila i vznikající železniční síť, v r.1864 byla postavena trať Kralupy - Turnov, brzy vznikly odbočky na Českou Lípou a Nymburk a v r.1905 dráha do Staré Paky. Vzestup se projevil také stavbou veřejných budov od 60. let-Městský úřad, a gymnázium, řemeslnicko-pokračovací škola, rolnická škola, kasárna, okresní nemocnice.

Příznivá tendence byla dočasně narušena 1.světovou válkou, která přinesla mnoho obětí na životech a výrazný ekonomický pokles. Mladoboleslavský 36. pěší pluk krátce po převelení na ruskou frontu přeběhl téměř v plném počtu na stranu protivníka a byl poté oficiálně zrušen. Mnoho jeho příslušníků se zapojilo do akcí československých legií.

Dvacátá a třicátá léta přinesla městu nový, všeobecný, třebaže ne nepřetržitý rozvoj. Těžiště ekonomiky leželo na automobilce, která se v r.1925 spojila s firmou Škoda a díky koncentraci na produkci osobních automobilů pronikla mezi nejvýznamnější výrobce v zemi. Rozvíjely se však i další firmy, kromě již jmenovaných např. výrobce zemědělských strojů Antonín Dobrý (později Rolnická slévárna a strojírna), továrna na výrobu jízdních kol Ráček atd. Vyrostly další školní budovy - Obchodní akademie, Hospodyňská škola, Škola pro ženská povolání, v areálu Zemské průmyslové školy, Okresní nemocenské pojišťovny a Masarykova sociálního ústavu prosadil své avantgardní myšlenky architekt Jiří Kroha.

O kulturní život se staral zejména Klub přátel umění, bohatý koncertní program vyplňovala kromě hostů Mladoboleslavská filharmonie. Vedle starších ochotnických souborů pravidelně vystupovala ve 20. letech Malá a později i Nová scéna. V Mladé Boleslavi vystavovali špičkoví výtvarní umělci své doby. O popularizaci regionu a vlastivědy se formou

přednášek a sborníku "Boleslavan" starali zejména učitelé. Vrcholem společenského, ekonomického a kulturního života se stala Severočeská výstava v r. 1927, která navázala na obdobnou akci z r. 1912.

Nacistické okupace v letech 1939-1945 přinesla podstatné omezení veřejného a kulturního života, přesto se v rámci možností podařilo uskutečnit např. hudební festivaly jako Český hudební máj, oslavy výročí B. Smetany a A. Dvořáka. Přímá perzekuce, zaměřená zprvu na vybrané skupiny občanů, především židovského původu, a na "podezřelé" jednotlivce, postupně postihla všechny bez rozdílu, ať už v politické nebo v ekonomické rovině. Počáteční průmyslová konjunktura, způsobená rozvojem válečné výroby, byla vystřídána potížemi vázané ekonomiky a nedostatkem základních životních potřeb.

V Mladé Boleslavi vznikly už v r. 1939 buňky odbojových organizací. Vojensky organizovaná Obrana národa byla brzy zdecimována, síť komunistické strany otevřeně proti okupantům až na výjimky nevystupovala. V dalších letech přešla iniciativa do rukou sokolské organizace a skupiny Stráž obrany státu, ale rovněž tyto struktury byly gestapem z velké části zničeny. V roce 1944 byly dřívější roztržité skupiny spojeny v rámci Severočeského revolučního národního podzemního hnutí, které připravilo vojenské a politické orgány pro převzetí moci na jaře 1945. Tehdy vzniklé revoluční národní výbory skutečně získaly v květnových dnech rozhodující úlohu a přes řadu obtíží včetně přímých ozbrojených konfliktů udržely moc ve svých rukou až do mírových dnů. Relativně pokojný proces byl 9. května 1945 narušen náletem letadel bez výsostných znaků, který zničil řadu objektů a přinesl zbytečnou smrt mnoha lidem.

Po r. 1945 postupně rostl vliv KSČ, který se projevil již v procesech se zrádci a kolaboranty před lidovým soudem, zejména ale při znárodnování významných podniků (akumulátorka, textilka). Definitivně převzala KSČ moc v únoru 1948 a ihned přistoupila k odstranění politických protivníků z významných funkcí. Mnozí z nich byli v 50. letech odsouzeni ve vykonstruovaných procesech. Postupně byly rušeny spolky, zestátněny menší podniky a nakonec i veškeré živnosti. Ekonomika se tak v dalších desetiletích rozvíjela převážně extenzivně, automobilka prodělala několik období dostavby. Rozrostl se také areál akumulátorky, zatímco původní textilka stejně jako mnoho dalších firem byla převedena pod jiné subjekty.

Od počátku 60. let prodělalo rozsáhlou přestavbu i město, část původního centra nahradily panelové domy, směrem ke Kosmonosům vyrostlo sídliště Severní město. Veřejný život byl utlumen, zejména po roce 1968, kdy byla řada osobností, aktivních v reformním hnutí, osobně i pracovní postížena a mnoho objektů ve městě obsadily sovětské jednotky. Část

občanů se usilovně věnovala bohatě podporované zájmové činnosti, návštěvě kulturních představení, velkou událostí se stávaly sportovní podniky (Rallye Škoda, mistrovství světa v cyklokrosu 1987).

Po listopadu 1989 došlo k personálním i systémovým změnám, díky rychlé privatizaci je podstatně jiný i celkový obraz města. Mnoho budov včetně významných historických památek (hrad, radnice atd.) bylo opraveno, řada domů naopak v rukou nových majitelů chátrá. Do r.1991 opustily město sovětské jednotky. V témže roce převzal automobilku koncern Volkswagen a zcela změnil charakter a tempo výroby. Mladoboleslavská automobilka ovlivňuje chod celého města dodnes.

5.2 DĚJINY LÉKÁREN MĚSTA MLADÁ BOLESLAV

5.2.1 Lékárna U černého orla

U černého orla 1539 – ?1952

Adresa:

Železná ulice 108 1539 - ? 1952

Lékárna U černého orla (Příloha 1) byla v Mladé Boleslavi nejstarší. První zmínky jsou o ní z roku 1539. Nejstarší zápisy říkají, že byla umístěna v přízemí radnice vedle skladu soli. Z roku 1578 existuje záznam o Lorenci Špinkovi z Lubíkova, pravděpodobně zdejším lékárníkovi, který v tomto roce při tanečním veselí zardil manželku ve skalách za hradem. Osvobodily ji až mladoboleslavské měšťky se šestnácti jinochy. Dříve byl apatykářem v Nymburku. Z roku 1608 existují dlužní zápisy pražských materialistů Jana Želetavského a Jana Lorence, které lékárně dosvědčují. Není ale přesně jisté, zda se jednalo o pozdější lékárně U černého orla.

Se jménem lékárníka Sommra (Příloha 2) se setkáváme již ve 30. letech 19. století. Jeho syn Bedřich studoval na zdejším piaristickém gymnáziu(1829-35) a jako člen Plačkovy herecké družiny sdílel prkna s DrMed. Pavlem Hessem, DrMed. Josefem Pinkertem a DrMed. Jakubem Himmrem, tehdy ještě medikem, ale pozdějším prvním primářem boleslavské nemocnice. I ve třicátém osmém čísle březnových květů z roku 1848 se objevuje jméno mladoboleslavského magistra Karla Sommra, pravděpodobně Bedřichova bratra, v souvislosti se slavností, kdy ve všech třech náměstích, Starém, Novém a Školním(od roku 1892 Komenského) hořely bengálské ohně, o které se postaral zdejší lékárník. Ten byl aktivní i ve vlasteneckém a veřejném hnutí. Záznamy se zmiňují i o tom, že vyzdobil sál pro koncert ve prospěch zřízení pedagogia(tedy měšťanského ústavu). V roce 1861, ale i později, byl členem zastupitelstva. (MuDr. Šmehlík)

Podle seznamu volených zástupců města se dá soudit, že zdravotníci se zajímali o veřejné záležitosti. Na radnici zasedali i lékaři, Moritz Neustadt, Jakub Himmer, Siegfried Napper, Josef Mayer a krajský fysik Adolf Goll, otec známého českého historika.

Na přelomu století již starý magistr Karel Sommer neměl tolik sil k vedení lékárně a tak ji v roce 1904 jeho dědicové pronajímuli PhMr. Rudolfu Vejšickému. Ten se v roce 1909 stal majitelem. Za jeho časů na tom nebyla lékárně nejhůře. V Železné ulici a blízkém okolí totiž měli své obchody bohatí živnostníci. (MuDr. Šmehlík)

Koncem 19. století tu krátce působil magistr František Větrovský(1882) a magistr Jan Paďour(1883-1889). Provizoři se tu poměrně často střídali. Lékárníci, stejně jako obvodní lékaři, měli sice svou pracovní dobu, ale v případě nutnosti museli být k dispozici i v noci. Před první světovou válkou toho využili dva akademičtí občané, nerozluční přátelé MuDr. Bičík a děkan Matějka. Terčem jejich žertů se stal právě magistr Vejšický. Nápad se zrodil v pozdních večerních hodinách při plzeňském, U Hasmanů. Otcem myšlenky byl lékař, aktérem osoba duchovní. Při odchodu z hostince se děkan Matějka v půlnoční tmě převlékl do ženských šatů. Přes hlavu si přehodil šátek a se starým krajáčem se odebral k Vejšického lékárně U černého orla. Ve spoře osvětlené ulici požádal změněným hlesem magistra, aby mu krajáč podržel. Na zem prý jej položit nemůže. Zatím prý si najde recept. Lékárník protáhl ruce přes mříže a popadl nelehký hrnec s vodou za ucha. Děkan zmizel ve tmě za rohem a společně s MuDr. Bičíkem vyčkával, jak dlouho vydrží trpělivost magistra Vejšického. Ten za chvíli začal nadávat a pak pustil hrnec na zem. Podobných nápadů se jistě zrodilo v jejich hlavách víc než dost. (MuDr. Šmehlík)

Majitelkou lékárny se stala po smrti manžela v letech 1940-1948 Hana Vejšická, vdova po PhMr. R.Vejšickém. Jako provizor tu pracoval magistr Slíva. Ten si pravděpodobně chtěl otevřít lékárnu v nové bytové zástavbě u nemocnice či v Habeši. Ve své žádosti z 1. 11. 1940 předem připomíná, že: „... v Mladé Boleslavi jsou čtyři lékárny a jejich existence by pátou lékárnou nebyla ohrožena...“. Za čtrnáct dní, 18. 11. 1940, se jeho žádost objevuje v Úředním listě. Tím byl odstartován jeho v pořadí již třetí pokus a teď už jen záleželo na tom, aby se bez úhony dostal na konečnou stanici, jímž bylo Landesbehörde in Prag. Magistr Slíva se již několikrát pokoušel o zřízení vlastní lékárny. Ponejprv to bylo v roce 1932 v Lysé nad Labem. Zemským úřadem byla jeho žádost zamítnuta, stejně jako jeho další pokus v roce 1938.

První nepřekonatelnou překážku ke zřízení lékárny byli majitelé okolních lékáren. Sotva by se našel jeden, který by uvítal konkurenta s otevřenou náručí. Uváděné důvody se lišily, ale výsledek byl zcela jednotný, odmítnutí. Naštěstí názor majitelů lékáren nebyl rozhodující, jinak by monopol zůstal v jedné ruce. Důležitou osobou byl úřední lékař, poradce okresu v záležitostech zdravotnictví, jehož úkolem bylo zjišťovat pravdivost údajů.

Protože rozbor zdravotního rady nebyl jednoznačně negativní a okres lékárnu doporučil, magistr Slíva počítal s jejím otevřením. Protože schválení bylo na spadnutí, s předstihem si zadává dodávku léků do nemocnice na rok 1942. Dne 5.12. 1942 mu nemocnice odepisuje, že v dodávce nemocnice se lékárny vždy po roce střídají a na rok 1942 je zadána lékárna U Karla IV. Za rok a půl dostal magistr Slíva odpověď od Zemského úřadu

že jeho žádosti se nevyhovuje. Ostatně jako už několikrát předtím. A teď tedy jeho třetí žádost z 1. 11. 1940 o zřízení lékárny v Mladé Boleslavi byla opět zamítnuta. Bylo to poměrně nečekané. Důvod nebyl uveden, ale určitě zapracovali Němci, u nichž magistr nebyl oblíben. Ten se s nimi dostal do nepříjemné situace, protože nemohl zákazníkovi prodat dětské kakao. V době války na tom nebylo nic výjimečného, kdyby kupující nebyl Němec. Ten nelenil a šel to ihned nahlásit na gestapo. Magistr byl dne 9. 12. 1939 donucen k omluvnému dopisu, adresovanému na Geheime Staatspolizei Ausstelle Jung Bunzlau: „...prohlašuji, jako odpovědný správce lékárny, že minulého týdne požadované zboží nemohlo být vydáno, protože dětské kakao Rakahout od listopadu tohoto roku chybí...“. I když stížnost byla neopodstatněná, každý kontakt s gestapem zaváněl koncentračním táborem. Hlavní úřadovna byla v Jičíně, pobočku si nacisté zřídili v Mladé Boleslavi, v Husově ulici ve vile židovského advokáta Judr. Karla Maisnera, kterého předtím odvezli s celou rodinou k likvidaci do tábora. Nikdo z nich se nevrátil. Po válce tu sídlila Okresní vojenská správa, po listopadu 1989 soukromá firma a později Zaměstnanecká pojišťovna Škoda. Po roce 1945 odešel do pohraničí a ve svých šedesáti letech získal funkci vedoucího lékárny v Liberci. V letech 1942-1948 se provizorem stal Ph.Mr. Bedřich Linke, a po něm vedoucím lékárny Ph.Mr. František Svoboda.

Lékárna byla zrušena po vzniku nové Centrální lékárny, pravděpodobně roku 1952.

Tabulka č. 4: Přehled majitelů a pracovníků lékárny

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Karel Sommer	majitel	1830-1882
2.	Dědicové K. Sommra	majitelé	1882-1914
	František Větrovský	provizor	1882
	Jan Paďour	provizor	1883-1889
	Karel Sommer	provizor	1890-1899
	J.Jedlička	provizor	1900
	K. Chvojka	provizor	1901, 1903
	Jaroslav Javůrek	provizor	1902
	Rudolf Vejšický	nájemce	1904-1914
4.	Ph.Mr. Rudolf Vejšický	majitel	1914-1938
5.	Ph.Mr. R.Vejšického dědicové	majitelé	1939
	Ph.Mr. František Slíva	provizor	1939

6.	Hana Vejšická	majitelka	1940-1948
	Ph.Mr. František Slíva	provizor	1941
	Ph.Mr. Bedřich Linke	nájemce	1942-1948
7.	Ph.Mr. František Svoboda	vedoucí lékárník	1949-1952

5.2.2 Lékárna U Karla (Příloha 3)

Lékárna U Karla IV. 1882 - ? 1952

Adresa:

Staroměstské náměstí 90 1882 - ? 1952

Až do roku 1881 měla Mladá Boleslav pouze jednu veřejnou lékárnu. Od tohoto data povolilo ministerstvo vnitra zřízení druhé lékárny. Žadatelé o koncesi mohli podat své žádosti, opatřené potřebnými průkazy, k císařsko královskému hejtmanství v Mladé Boleslavi. Mezi podmínkami žádala se také znalost obou zemských jazyků. Magistr Kristian Karnoll, v některých, spisech udává křestní jméno Kryštof, vedl mladoboleslavskou lékárnu U Karla IV. do roku 1905.

Dne 1. 4. 1905 převzal lékárnu do své správy Ph.Mr. Karel Maixner a žádá: „by přízeň a důvěra, kterým se až dosud závod těšil, mi i nadále zachována byla“. Lékárnu vedl až do roku 1933, kdy ji převzal magistr Vančura. Ten ji vlastně zdědil po svém předchůdci. Tato lékárna v centru města byla výhodná svou polohou. Navíc se tu konaly pravidelné úterní a páteční trhy. Pracovala u něj magistra Mňuková. Ta byla ostřejší povahy a s energickou paní Vančurovou se příliš nesnášela. V době, kdy tu byla zaměstnána s magistrou Najmanovou, býval zde mladoboleslavský vrchní zdravotní rada Karel Krása častým hostem. Rád si s tehdy oběma mladými magistrami popovídal.

Známa mladoboleslavská malířka paní Volánková je obě zobrazila u Vančurovy lékárny. V roce 1939 si magistra Mňuková podala žádost o koncesi. Jednalo se o koncesi osobní, tedy vázanou přímo na lékárníka, nikoliv na neprofesního majitele, který by musel mít provizora. Spádovou oblastí měla být ulice Šámalova, dnešní Lukášova, Trévalova, dnešní Klaudiánova, Českobratrská a Tovačovského, tedy region v té době hustě obydlený lékaři a blízkou nemocenskou pojišťovnou. I zde se rozjel schvalovací aparát obvyklým způsobem. Kromě běžných námitek okolních lékárníků vyzněl posudek lékaře i okresu uspokojivě. Po smrti manžela lékárnu zdědila Marie Vančurová. Prostor, kde dříve lékárna stávala, byl znovu přestavěn. (MuDr. Šmehlík)

Lékárna byla zrušena po vzniku Centrální lékárny, pravděpodobně roku 1952.

Tabulka č. 5. Přehled majitelů a pracovníků lékárny

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Kristian(Kryštof) Karnoll	majitel	1882-1905

2.	Dědicové K. Karnolla	majitelé	1905-1922
	Ph.Mr. Karel Maixner	nájemce	1905-1933
3.	Ph.Mr. Vančura Jaroslav	majitel	1934- 1938
4.	Marie Vančurová	majitelka	1938-1948
	Ph.Mr. Marie Mňuková	provizor	1938
	Ph.Mr.Štěpánová-Pírková	provizor	1941-1948

5.2.3 Lékárna U Komenského – dnes lékárna Mgr. Jiří Vrbka (Příloha 4)

U Komenského	1911(1912)-?
Lékárna 253	?-1958
Lékárna 01-07-011 výdejna	1983-1984
Lékárna 01-07-05	1987-1988
Lékárna 1-7-5	1994
Dnes Lékárna Mgr. Jiří Vrbka	
Adresa:	
Nádražní ulice	1911(1912)-1913
Riegrova ulice 35	1913-1946
tř. Rudé armády 35	1947-1989
Václava Klementa 35	1989-nyní
29301 Mladá Boleslav, tel.č. 326 321 673	

V roce 1911(někde uváděno 1912) bylo povoleno zřízení třetí boleslavské lékárny v Nádražní ulici. Koncese byla propůjčena magistru Theodoru Chleborádovi. Místo nebylo ekonomicky výhodné a vedlo k minusovému zisku. Magistr počítal s občany, kteří tudy spěchali na vlak. Jeho odhad byl mylný. Frekvence kolemjdoucích a hustota obyvatel nebyla sice nepodstatná, ale příjem do pokladny lékárníků zvyšovaly hlavně blízké ordinace lékařů, odkud vycházejí pacienti s recepty v ruce. To však Nádražní ulice postrádala. Proto si 27. 12. 1913 požádal o povolení k provozu lékárny na rohu Riegrovy a Mattušovy ulice. Po získání koncese ke zřízení nové lékárny se současně vzdal koncese se stanovištěm v Nádražní ulici. Přestěhováním do této lokality si ovšem magistr příliš nepolepšil. Tato lokalita před první světovou válkou patřila do periferie. Směrem k nemocnici bylo jen pár stavení. Vybudování okresní nemocenské pokladny v roce 1926 ukončilo hubená léta.

V počátečních letech svého provozu ordinovali v budově pokladny lékaři, kteří by se sice dali spočítat na prstech jedné ruky, MuDr. Stein, MuDr. Buda, MuDr. Budová, MuDr. Novotná a MuDr. Zíka, ale to stačilo, aby se pokladna magistra Chleboráda začala slušně plnit. Zlatým dolem se pro něj stal konec první republiky, kdy se personální stav lékařů pojišťovny natolik zvýšil, že si mohl přikoupit i vedlejší dům. V něm pronajal byt dvěma lékařům, MuDr. Blažkovi a MuDr. Řehořovi. Po odchodu MuDr. Blažka si tu zařídil ordinaci Mudr. Menšík. Magistr platil své zaměstnance dobře. Morousem nebyl, měl rád život, ale neřešitelná situace jej dohnala k tragickému konci.

Po smrti PhMr. Chleboráda vedla tuto lékárnu nejprve jeho manželka a následně od r. 1942 jeho syn Chleborád Zdeněk. Ten bohužel za několik let zemřel a vedoucím se stál Ph.Mr. František Svoboda. Roku 1963 odtud odešel a později působil i jako okresní lékárník. Po této funkci se stal vedoucím lékárníkem v Dolním Bousově. Následně tu poměrně dlouho působil PhMr. Jaromír Kroc (Příloha 5)

Lékárna byla zprivatizována 2.12.1993, současným vedoucím je Mgr. Jiří Vrbka, který je vedoucím lékárny už od roku 1987. Interiér byl rekonstruován od listopadu 1994 do ledna 1995, navržen IM Projekt MB, ATP - Atelier Petřín. Dodavatelskou firmou byla Pojizerská stavební společnost MB.

Lékárna má dnes dvě laborantky. Od 2.12.1993 je to Alena Štědroňová a od 2.5.1995 Jaroslava Horynová.

Tabulka č. 6.:Přehled majitelů a pracovníků lékárny

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Ph.Mr. Theodor Chleborád	majitel	1911(1912)-1933
2.	Zdeňka Chleborádová	majitelka	1934-1941
	Ph.Mr. Ludmila Smutná	provizor	1934-1935
	Ph.Mr. Zdeňka Neumannová	provizor	1936-1941
3.	Zdeněk Chleborád	majitel	1942-1958
4.	Ph.Mr. František Svoboda	vedoucí lékárny	1958-1963
5.	PhMr. Jaromír Kroc	vedoucí lékárny	1963-1987
6.	Mgr. Jiří Vrbka	vedoucí lékárny	1987-dosud

5.2.4 Foučkova lékárna

Foučkova lékárna 1935 - 60. léta

Adresa:

Rašínova ulice 177 1935 - 1943

Jičínská ulice 177 1944 - 1946

Stalinova třída 177 1947 - 1966

Otevřena 5. října 1934 - v kalendáři někde uváděno 1935

Posledním z tehdejších mladoboleslavských lékárníků byl magistr Karel Fouček. Narodil se v roce 1888 jako syn kominického mistra Jana Foučka, který měl svou provozovnu nedaleko hradu. Magistr měl nejprve pronajatou lékárnu v Mnichově Hradišti. Zde se oženil s dcerou profesora boleslavského gymnázia Konvalinky. Ten byl příbuzný s mladoboleslavským magistrem Maixnerem. Počítal s tím, že by jednou mohl převzít jeho lékárnu U Karla IV. Žena mu však brzy zemřela. Oženil se znovu, čímž byl příbuzenský svazek přetrhán. V roce 1934 si tedy zažádal o licenci v Mladé Boleslavi, ale musel počítat s tím, že už to nebude v centru města, ale na periferii. Naskytl se mu pronájem na Jičínské ulici. Pomáhala mu zde jeho manželka Marie Foučková. Lékárnou prošla řada praktikantů, pozdějších magistrů jak v Centrální lékárně, tak i v lékárně nemocniční.

Po zrušení této lékárny se na toto místo přestěhovala lékárna nemocniční, a to oddělení sterilek.

Tabulka č. 7: Přehled majitelů a pracovníků lékárny

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Ph.Mr.Karel Fouček Ph.Mr.Marie Foučková	majitelé	1935-1966

5.2.5 Centrální lékárna - dnes lékárna Centrálka s.r.o. (Příloha 6)

Lékárna 255	1958
Lékárna 01-07-01	1983-1984
Lékárna 01-07-04	1987-1988
Lékárna 1-7-4	1994
Dnes Lékárna Centrálka s.r.o.	
Adresa:	
Mírové náměstí 48	? 1952 - 31.5.1996
Mírové náměstí 17	1.6.1996 – dosud (2007)
Tel. č. 326 326 144	

Lékárna byla podle pamětníků založena v 50. letech 20. století. Prostory na Mírovém náměstí, kde dříve stávala, byly v dnešní době modernizovány a dnes zde stojí nová budova České spořitelny. Od 70. let byla na mladoboleslavském okrese lékárnou hlavní, o čemž také svědčí dlouhý seznam zaměstnanců. K roku 1976 jejich počet čítal úctyhodné číslo 22. Zaměstnanci lékárny se také často střídali, ženy odcházely na mateřskou dovolenou. O prázdninách jejich počet posilovaly i řady praktikantů, kterých se tady vystříдалo velké množství a řada z nich zde také po studiu našla své uplatnění. Lékárníci během roku často museli sloužit i v lékárnách celého okresu- např. v Bakově, Dolním Bousově, Dobrovici. Lékárníci se často scházeli i mimo lékárnou, absolvovali různé výlety a semináře.

Lékárna držela služby i o svátcích. „Na Nový rok jsme vydali léky na 135 receptů, o den později dokonce 225 předpisů“, vypočítává magistr Jiří Schütz. (Příloha 7) „Kromě toho samozřejmě i léčiva, která jsou ve volném prodeji. Vyhledávali nás zejména pacienti s nachlazením- a také rodiče nemocných dětí. V tomto období jsou samozřejmě běžné i potíže z nemírného jídla či požívání nápojů, ale i s tím už po dlouholeté praxi počítáme. Nechyběly však ani maminky kojenců, které se se zapoměly včas zásobit Sunarem.“ Včera byla frekvence v lékárně vyšší než obvykle, ale i tyto zájemce zde stačili obsloužit, doufejme, že k jejich spokojenosti. (deník Centrální lékárny)

Lékárna sloužila i noční služby, což bylo mnohdy velmi nebezpečné. Při službě Mgr. Jany Šmelhausové muž v podnapilém stavu úmyslně rozbil skleněnou výplň dveří lékárny a paní magistru slovně urážel. Proto byla také lékárna mřížována. (deník Centrální lékárny)

Probíhaly zde ovšem i hrdinské činy - farmaceutická laborantka S. Staňková zachránila život čtyřletého chlapce, kterého přinesla bezradná matka do lékárny. „Právě jsem pracovala

na expedici léků, když mě k chlapci zavolali. Měl vysoké teploty, křeč dýchacího svalu, zapadlý jazyk. Po umělém dýchání se mi podařilo udržet chlapce při životě, takže mohl být dopraven na kliniku.“ (deník Centrální lékárny)

Lékárna byla opravdu rozlehlá, měla spoustu samostatných oddělení - výdejnu, přípravnu, prachárnu, vybalovnu, umývárnu, sklep, laboratoř, sklad tablet, vazárnu, kancelář, archiv, vodárnu, tzv. sklad osvěty a zdravotnickou prodejnu. Za každý úsek byl zodpovědný tzv. patron, který zařizoval jeho úklid, uspořádání, případné opravy. Podle svědectví tehdejších pracovníků ovšem uspořádání nebylo příliš praktické. O velkém obratu svědčí i obrovské fronty (Příloha 8) , které museli zaměstnanci zvládat.

V roce 1993 lékárna změnila působiště, přesunula se o několik domů dále. Po třech letech se naskytlo výhodnější místo na protější straně, kde stojí lékárna už pod novým názvem i dnes. Byla privatizována 16.8.1993, nynější název je Centrálka s. r. o. Vedoucí lékárny je od r. 1993 Mgr. Jana Šmelhausová. Vypomáhají jí dvě další magistry, Mgr. Anna Nováková a Mgr. Zdena Zbytovská, které obě dříve působili v Centrální lékárně. V současné době jsou tu zaměstnány dvě farmaceutické asistentky - Ivana Šrytrová a Olga Valachová. Interiér byl rekonstruován v roce 1996 ing. arch. Flašarem.

Zaměstnanci k roku 1976 (příloha 9) :

PhMr. Milan Pražák, PhMr. Jiří Schütz, PhMr. Josef Jampílek, PhMr. Zdeňka Zbytovská, PhMr. Anna Nováková, PhMr. Jana Šmelhausová, PhMr. Eva Vanášková, PhMr. Jaroslav Vítek, Jiřina Voláková, Marie Chleborádová, Eva Tišlerová, Růžena Brendlová, Miluše Netušilová, Nad'a Kučerová, Jaroslava Juřicová, Ludmila Jačková, Hana Jiřincová, Miroslava Doležalová, Olga Jizbová, Eva Budínská, Šárka Brožová, Libuška Čupíková.

5.2.6 Nemocniční lékárna (Příloha 10)

Lékárna 1082	50.léta - 1958
Lékárna 01-07-02	1983 - 1984
Lékárna 01-07-01	1987 - 1988
Nemocniční lékárna SZZ	1994 – dosud (2007)

Adresa:

Stalinova 177(oddělení sterilních léčiv)	1966-?
Tř. Lid. Milicí 1140	1983-1988
Jaselská 160	1994
Palackého 150	1994-nyní

29350 Mladá Boleslav, tel. č. 326 743 601

Provozovatel:

Oblastní nemocnice Mladá Boleslav a. s.

Václava Klementa 147, 293 01 Mladá Boleslav

Nemocniční lékárna v průběhu své existence často měnila své působiště. V padesátých letech byla zřízena v bývalém chudobinci, tzn. v budově, kde je dnes sídlo patologické anatomie. Do jejího založení se čtyři dosud stávající mladoboleslavské lékárny vždy po roce střídaly v zásobování nemocnice léky. Jediným vedoucím lékárníkem byla jmenována PhMr. Zdeňka Najmanová.

Po znárodnění Foučkovy lékárny, která stála na Jičínské ulici v místě dnešního Čedoku, se nemocniční lékárna nastěhovala do tohoto objektu. Později, po uvolnění bytu a ostatních prostor tu bylo zřízeno oddělení přípravy sterilních léčiv společně s oddělením kontroly. Zatímco příprava a výdej léčivých přípravků byly soustředěny na okraj Mladé Boleslavi. Ale to už byl vedoucím PhMr. Stanislav Novák, prý velmi přísný a precizní. Původní minimální počet zaměstnanců se postupně rozrostl na deset. Zvýšený provoz s prostorovým nedostatkem ve starém domě Foučkovy lékárny, ale také přestavba celé Jičínské ulice, donutil vedení OÚNZu lékárnu přestěhovat. Oddělení přípravy sterilních léků se odstěhovalo do bývalého pohostinství U Lišků v Jaselské ulici. Kdysi to byl podnik pochybné pověsti, dnes je tu provozovna Elektro. V roce 1963 se stal vedoucím Ph.Mr. Vlastimil Vančura. Tím zůstala nemocniční lékárna stále pod solidním vedením. Později se sterilky přestěhovaly o kousek dál na místo naproti zdejší průmyslové škole. V tomto duchu pokračoval i PhMr. František

Mácha, který předtím přibližně od roku 1962 do roku 1986 vedl „sterilky“. Roku 1986 se oba magistři ve vedení vlastně vyměnili. Sterilky nyní vedl magistr Vančura.

Po listopadu 1989 a následném odchodu sovětské armády se uvolnil sovětský augmentační sklad. Magistr Mácha dostal za úkol podílet se odbornou radou na přebudování této staré budovy na nemocniční lékárnu. Ta byla otevřena v květnu 1994. Prostorný objekt dovolil umístit v budově všech pět oddělení nemocniční lékárny, které předtím byly dislokovány na různých místech města. Bylo to oddělení HVLP, IPLP, sterilní léčebné přípravky, kontroly a přípravy reagentů a oddělení pro veřejnost. Počet pracovníků se zvýšil na 28, mezi nimi bylo sedm magistrů. (MuDr. Šmehlík)

V současné době sídlí nemocniční lékárna v ulici Palackého, vedoucím je od roku 2004 Mgr. Martin Mísař. V roce 2006 byla při hlavním vchodu do mladoboleslavské nemocnice zřízena výdejna léčivých přípravků (Příloha 11), která je součástí nemocniční lékárny a kde se také magistři z původní lékárny pravidelně střídají.

Tabulka č. 8: Přehled vedoucích lékárny

číslo	vedoucí	v letech
1.	PhMr. Zdeňka Najmanová	? (50.léta)
2.	PhMr. Stanislav Novák	1958-1962
3.	PhMr. Vlastimil Vančura	1963-1988
4.	PhMr. František Mácha	1989-2004
5.	Mgr. Martin Mísař	2004-dosud (2007)

5.2.7 Lékárna Škoda

Lékárna Škoda

Areál Škoda auto a.s.

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 812 959

Lékárna, umístěná v závodě Škoda, vznikla již roku 1952. Roku 1993 došlo k její privatizaci a roku 1996 byla přemístěna v rámci areálu automobilky. K přemístění došlo v souvislosti se stavbou nového zdravotního střediska. Majitelkou je Mgr. Miroslava Horáková.

5.2.8 Lékárna PharmDr. Ilona Šubrtová

PharmDr. Ilona Šubrtová

Jiráskova 1320

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 328 201

Lékárna patří mezi novější, je umístěna v přízemí nové polikliniky Modrá hvězda. (Příloha 12). Lékárna vznikla 1.1.1994. Majitelkou i odborným zástupcem je od jejího založení PharmDr. Ilona Šubrtová, rozená Hájková.

V lékárně pracují i další magistři: Mgr. Jiří Makovička, PharmDr. Hana Novotná a PharmDr. Monika Miřacká.

Dana Pátková, Zdeňka Šěblová, Iva Fretichová a Lucie Dohelská v této lékárně působí jako farmaceutické asistentky.

Interiér lékárny navrhl ing. Flašar, firma ČEMUS.

5.2.9 Lékárna Vera (Příloha 13)

Lékárna Vera

U Stadionu 1234

293 01 Mladá Boleslav, tel.č. 326 326 793

Provoz lékárny byl zahájen v březnu roku 1996, provozovatelem je Reginna Pharma CZ a.s. Vedoucí lékárny je PharmDr. Ivana Lánová. Interiér lékárny navrhla firma ČEMUS.

5.2.10 Lékárna Jizera (Příloha 14)

Lékárna Jizera

Jičínská 1349

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 500 051

Svou činnost lékárna zahájila roku 2000, a to v obchodním centru Interspar na okraji města směrem na Jičín. Provozovatelem je Lavitura a.s. se sídlem v Berouně. Odborným zástupcem je Mgr. Pavel Vele.

5.2.11 Lékárna Čtyřlístek staroměstská

Čtyřlístek staroměstská

Staroměstské náměstí 27

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 735 590

Lékárna patřila mezi nejnovější, nacházela se v nejstarší části města, tedy na Staroměstském náměstí.

Vznikla 7. 4. 2001, odborným zástupcem byla od založení lékárny PharmDr. Alena Sušická, rozená Vodičková.

Vlastníkem byl Antonín Strolený, provozovatelem ALIPEX s. r. o. Provoz lékárny byl k 30.10. 2006 ukončen.

5.2.12 Lékárna Rubín (Příloha 15)

Lékárna Rubín

Jičínská 1350

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 330 220

Provoz lékárny byl zahájen roku 2002. Je součástí obchodního centra Olympia na okraji města směrem na Jičín. Provozovatelem je, stejně jako u lékárny Jizera, Lavitura a.s. se sídlem v Berouně. Odbornou zástupkyní lékárny je Mgr. Lenka Slatinová.

5.2.13 Lékárna Slunečnice

Lékárna Slunečnice

Erbenova 791

293 01 Mladá Boleslav, tel.č. 326 325 367

Lékárna vznikla 12.10. 2004, majitelkami byly Mgr. Jitka Šťastná a Mgr. Dana Masarčíková. Provozovatelem Lékárny Š+M s.r.o.

Odborným zástupcem byla od data vzniku lékárny Mgr. Jitka Šťastná (promoce 1987). Lékárna měla kromě své vedoucí ještě dvě magistry Mgr. Danu Masarčíkovou a Mgr. Petru Pudilovou. Kolektiv doplňovala laborantka Alena Dusilová.

Interiér navrhl ing. Kočovský.

Provoz lékárny byl ukončen roku 2006. Pravděpodobně k tomu také přispělo založení nové lékárny v blízkosti, v obchodním středisku Kaufland.

5.2.14 A Lékárna v Kauflandu (Příloha 16)

A Lékárna v Kauflandu

U Stadionu 1276/11

293 01 Mladá Boleslav, tel.č.326 729 100

Lékárna vznikla 17.2. 2005 v obchodním středisku Kaufland. Provozovatelem je BRL Center CZ s.r.o.. Odborným zástupcem PharmDr. Anna Horáčková.

5.2.15 Lékárna U nemocnice (Příloha 17)

Lékárna U nemocnice

Lékárna je v Mladé Boleslavi nejnovější, vznikla roku 2006. Provozovatelem je IPC Pharma s.r.o. (Velké náměstí 29, Hradec Králové). Odborným zástupcem je PharmDr. Vladko Kr“ogler.

5.2.16 Lékárna U Soudu s.r.o. (Příloha 18)

Lékárna U Soudu s.r.o.

Náměstí republiky 760

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 728 666

Provozovatelem je IPC Pharma s.r.o. (Velké náměstí 29, Hradec Králové). Odborným zástupcem Mgr. Jitka Šťastná.

Údaje o vzniku mi bohužel nebyly poskytnuty.

5.2.17 Lékárna Na Slavoji (Příloha 19)

Lékárna Na Slavoji

Jičínská 1140

293 01 Mladá Boleslav, tel. č. 326 323 973

Provozovatelem je Venea s.r.o. (Jičínská 1140, Mladá Boleslav). Odborným zástupcem je Mgr. Ludmila Kundrátová.

Údaje o vzniku mi bohužel nebyly poskytnuty.

6 MNICHOVO HRADIŠTĚ

6.1 DĚJINY MNICHOVA HRADIŠTĚ

Počátky města jsou úzce spjaty s nedalekou vesnicí Klášter Hradiště nad Jizerou, kde na místě staroslovanského hradiště byl někdy kolem roku 1279 založen cisterciánský klášter. V době mohutného stavebního ruchu se cisterciáci rozhodli založit své vlastní poddanské městečko, jehož existence je prvně doložena k roku 1279. Cisterciáci si vybrali vhodné místo, u tehdy již delší dobu stojící vesnice Rybitví, kde se křížily cesty mladoboleslavská, turnovská a jičínská. Městečko mělo tržní ráz a jeho zástavba byla převážně dřevěná, také proto dvakrát téměř bezzbytku vyhořelo, naposledy za třicetileté války roku 1643.

Původní cisterciánský majetek střídal držitele, až jej jako dědictví získali Budovcové z Budova. Nejvýznamnější člen rodu, Václav Bundovec z Budova, velký český myslitel a státník, popravený roku 1621 za účast v protihabsburském povstání, postavil na místě staré zemanské tvrze poměrně honosný renesanční zámek. Po jeho smrti připadlo jeho panství známému vojevůdci Albrechtu z Valdštejna, který je však přenechal svému bratranci Maxmiliánu z Valdštejna. Právě s Valdštejnou je spojena další historie města i jeho okolí. Zámek zůstal v jejich majetku až do roku 1945. Do dnešní podoby byl upraven za Arnošta Josefa z Valdštejna v letech 1697-1700 italským architektem Markem Antoniem Canevallem, který později přistavěl i další budovy. V kapli jsou také uloženy ostatky Albrechta z Valdštejna, slavného vojevůdce z třicetileté války, zavražděného v únoru 1634 v Chebu.

Z původního, převážně zemědělského městečka, se vyvinulo začátkem 20. století důležité středisko zpracovatelského, spotřebního a lehkého průmyslu. Zároveň i důležité společenské a obchodní centrum. Ve vývoji města hrála velkou roli dobrá dopravní dostupnost, která zůstala až do současné doby. Součástí města jsou vesnice Veselá, Hněvousice, Boskovice, Dneboh, Olšina, Lhotce, Dobrá Voda, Podolí, Hradec, Kruhy a Sychrov. ([Mnichovo Hradiště a okolí, internetové stránky města](#))

6.2 HISTORIE LÉKÁREN

6.2.1 Lékárna U zlatého lva (Příloha 20)

Lékárna U zlatého lva	1798-1952
Lékárna 592	1952-1958
Lékárna 01-07-06	1958-1984
Lékárna 01-07-02	1985-1988
Lékárna 1-7-2	1989-1994
Dnes Lékárna U zlatého lva	

Adresa:

V Lipách 154	1798-? (pravděpodobně kolem r. 1870)
Masarykovo náměstí 243	(pravděpodobně kolem r. 1870)?-1994
Masarykovo náměstí 692	1994-dosud (2007)
295 01 Mnichovo Hradiště, tel. č. 326 771 022	

Lékárna města Mnichovo Hradiště vznikla roku 1798 v ulici v Lipách č.p. 154 (Příloha 21). Prvním magistrem tu byl Václav Weirich (někde uváděný jako Verich). Narodil se 14. 7. 1766 v Turnově. Od roku 1822 se uvádí místo jeho bydliště právě v ulici V Lipách. Se svou ženou Kateřinou měl syna Karla (nar. 1811). Magistr Weirich svou lékárnu roku 1834 přenechal svému synovi Václavu Sekerovi a o rok později 2. 9. 1935 umírá v Mnichově Hradišti. (Můj dům, můj hrad)

Magistr Václav Sekera patřil mezi k nejvýznamnějším mužům své doby. Nebyl jenom lékárníkem, ale i věhlasným botanikem. Narodil se 13. 5. 1815 jako syn soukeníka v Mnichově Hradišti. Studoval nejprve na blízkém boleslavském gymnáziu a následně na pražské univerzitě. Podařilo se mu objevit některé nové druhy české květeny. Pro své neobyčejné rostlinářské znalosti byl ve stálém styku s předními českými i zahraničními botaniky. Zároveň byl členem mnoha přírodovědeckých rakouských, německých i švýcarských spolků. Jeho bádání, uveřejňovaná v odborných listech rakouských i cizozemských, mu získala kromě jiných projevů uznání i diplom čestného doktora jagellonské univerzity krakovské a členství německé přírodovědecké akademie drážďanské. Roku 1860 zřídil v Mnichově Hradišti „Knihkupectví a obchod v musikáliích a uměleckých výrobcích V. J. Sekery. Zájemci tady mohli získat všechna česká a německá díla. V letech 1868-1869 vykonával funkci starosty města Mnichovo Hradiště. Václav Sekera si také dopisoval

s Preslem, Opitzem a Janem Evangelistou Purkyněm. Častým hostem u magistra býval Josef Kajetán Tyl. V Praze pořádal přednášky z farmakologie a byl autorem mnoha vědeckých sbírek. Jeho velkolepý herbář, doložený velmi obsáhlou literaturou, zůstal však po jeho smrti (21. 4. 1875 v Mnichově Hradišti) nevyužit. Lékárníkův zeť, Mg. Ph. Václav Mráček, jeho nástupce, popisoval zájemci v korespondenci tchánův herbář a zároveň sděloval i ceny jednotlivých částí:

- I. Květena česká dle Opitze.....100 zlatých
- II. Květena od prof. Tausche.....100 zlatých
- III. Všeobecná květena (Německo a Švýcarsko) dle Dra. Reichenbacha...320 zlatých
- IV. Kryptogramy.....150 zlatých

Při každém oddělení byly katalogy. Herbář byl velmi objemný, např. všeobecná květena by vyplnila šest až sedm velikých beden (metr dlouhé a půl metru široké a vysoké). Jak uvádí magistr Mráček, tak ceny prý dle návrhu dědiců ještě značně snížil. To vše vypovídá o velké hodnotě díla Václava Sekery. Část herbáře byla věnována školním sbírkám. (Ottův naučný slovník, Od Ještědu k Troskám)

Dcera Václava Sekery Marie (nar. 1842) se provdala za Mg. Ph. Václava Mráčka. Ten po svém tchánovi zdědil lékárnu i dům, kde se nacházela. Nejednalo se už ale o původní ulici V Lipách, ale bylo to Masarykovo náměstí 243 (Příloha 22). Tento dům koupil již Václav Sekera a přemístil sem původní lékárnu. Mg.Ph. Václav Mráček, narozen roku 1839 na Zbraslavi, byl zakladatelem i zdejšího Sokola. Se svou ženou Marií měli dvě děti. Syn Kamil (nar. 1873) se stal také lékárníkem, je zmiňován v lékárně jako asistent. Bohužel zemřel poměrně mlád roku 1907. Dcera Marie (nar. 1881) se vdala za Adolfa Stoupu, pozdějšího majitele domu. Za magistra Václava Mráčka ve městě působili tři lékaři- MuDr. Alois Linke, MuDr. Jan Šorejs (oba lékaři obvodní) a MuDr. Alfred Hořice (c. k. okresní lékař). Po smrti Mg.Ph. Václava Mráčka roku 1914 zůstává lékárna stále v rodině. Majitelkou je jeho dcera Marie Stoupová (Příloha 23). V lékárně se vystřídala řada provizorů. Prvním byl až do roku 1932 Mg.Ph. Filip Alexander, po něm magistr Karel Fouček. Ten si roku 1935 otevřel lékárnu v Mladé Boleslavi na Jičínské ulici. Dále to byla Ph.Mr. Božena Moravková. (Můj dům, můj hrad)

Mariin manžel, Adolf Stoupa, byl vrchním berním správce. Jejich syn Adolf (nar. 15. 2. 1909) (Příloha 24), lékárník, začal roku 1939 působit v rodinné lékárně. Pravděpodobně by tomu tak bylo několik dalších let, kdyby na něj nebylo podáno anonymní udání. V říjnu roku 1941, večer před svým sňatkem, byl gestapem zatčen za přípravu velezrady proti říši. Údajně se jednalo o nedovolené poskytování léků lidem nepřátelským velkoněmecké říši. Necelý

měsíc po svém zatčení byl 5. 12. 1941 zastřelen v koncentračním táboře Maudhausen. Po své smrti byl vyznamenán československým válečným křížem. Po smrti svého syna zůstala majitelkou až do roku 1948 stále Marie Stoupová, roz. Mráčková. Ta zemřela roku 1953. Jejich druhé dítě - dcera Marie se vdala za JuDr. Aloise Tolara. Zůstali bezdětní a jejich lékárna byla později zestátněna. Marie Tolarová, dcera Marie Stoupové, po své smrti roku 1984 odkázala vybavení staré lékárny spolu s pozůstalostí po svých významných předcích městskému muzeu Mnichova Hradiště. (Můj dům, můj hrad)

Od roku 1946 je na dlouhá léta nejprve nájemcem, potom vedoucím lékárny PhMr. Josef Macháček. V letech 1981 - 1985 ho střídal PhMr. Karel Hodík a následně Mgr. Pavel Horák. Toho nejdříve dva roky zastupovala a po jeho odchodu se stala vedoucí lékárny PharmDr. Miroslava Puncmanová. Ta lékárnu zprivatizovala a v r. 1994 přestěhovala na nové místo, na roh Masarykova náměstí 692 (Příloha 20), kde sídlí dodnes.

Roku 2000 byla zřízena výdejna léčiv nedaleko Mnichova Hradiště v Kněžmostě (Příloha 25). Sem pracovníci dojíždějí dvakrát týdně. Roku 2005 se součástí lékárny U zlatého lva stala Lékárna U kohouta.

Tabulka č. 9: Přehled majitelů a pracovníků lékárny:

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Václav Weirich (Verich)	majitel	1798-1834
2.	Václav Jan Sekera	majitel	1834-1875
3.	Václav Mráček	majitel	1875-1914
4.	Marie Stoupová	majitelka	1914-1938
	Filip Alexandr	nájemce	1909-1930
	Karel Fouček	nájemce	1930-1935
	Ph.Mr. Božena Moravková	provizor	1936
	Ph.Mr. Adolf Stoupa	provizor	1938
4.	Ph.Mr. Adolf Stoupa	majitel	1939-1941
5.	Marie Stoupová	majitelka	1941-1948
	Ph.Mr. František Slíva	provizor	1943-1944
6.	PhMr. Josef Macháček	nájemce	1946(?) - 1948
7.	PhMr. Josef Macháček	vedoucí lékárník	1948-1980
8.	PhMr. Karel Hodík	vedoucí lékárník	1981-1985
9.	Mgr. Pavel Horák	vedoucí lékárny	1985-1990

10.	PharmDr.Miroslava Puncmanová	majitelka	1990-dosud(2007)
-----	---------------------------------	-----------	------------------

6.2.2 Lékárna U kohouta (Příloha 26)

Lékárna U kohouta

Masarykovo náměstí 296

295 01 Mnichovo Hradiště

Tato lékárna vznikla r. 1995, od roku 2005 patří k lékárně U zlatého lva.

6.2.3 Lékárna Arkánium (Příloha 27)

Lékárna Arkánium

Víta Nejedlého 1497, 295 01

Mnichovo Hradiště, tel. č. 326 774 802

Tato lékárna patří v Mnichově Hradišti mezi nejnovější. Vznikla 5. 9. 2003 na novém místě, v blízkosti zdravotního střediska. Majitelkou i provozovatelkou je Mgr. Eliška Brojerová.

7 BENÁTKY NAD JIZEROU

7.1 DĚJINY BENÁTEK NAD JIZEROU

Nejstarší dochovaná zmínka o městě pochází z roku 1052, kdy se prameny zmiňují o vsi Obodři, dnes součásti města. Severně od Benátek byl vystavěn před rokem 1264 hrad Dražice, jehož zbytky se dodnes dochovaly na skalnatém výběžku nad řekou Jizerou. Jan z Dražic získal někdy před rokem 1346 povolení založit si na nedaleké vyvýšenině město Nové Benátky. V roce 1349 byla uskutečněna stavba kláštera, spolu s přílehlým kostelem Narození Panny Marie. Páni z Dražic vymřeli r. 1385 po meči a v držení města se pak střídali různí majitelé.

V pol. 20. let 16. století se v Nových Benátkách usadili půkrabí z Donína a na místě kláštera vybudovali renesanční zámek. Jako příznivci Jednoty bratrské tolerovali ve městě činnost bratrského sboru, kde několik let působil i Jan Augusta. V roce 1599 zakoupil panství včetně města a zámku císař Rudolf II., který zde dánskému astronomovi Tychovi de Brahe povolil zřídit observatoř.

V roce 1647 obdržel panství významný vojevůdce katolické strany v bojích třicetileté války Jan z Werthu. V průběhu 17. až 19. století se majitelé města poměrně často střídali. Za okupace 1944 došlo ke sloučení Nových a Starých Benátek a Obodře a vzniklo dnešní město Benátky nad Jizerou, ke kterému byly později připojeny i obce Kbel a Dražice.

Rozloha města se zvětšila po začlenění části bývalého vojenského prostoru Milovice - Mladá. V současné době ve městě působí řada průmyslových podniků, jako firma Carborundum-Electrite a.s., nejstarší evropský výrobce brusiva, a další podniky.

Co se týče veřejného života, tak v Benátkách působí řada kulturních a sportovních spolků. V posledních letech také došlo k rekonstrukci památkové zóny, a to zejména zámku.
([internetové stránky města](#))

7.2 DĚJINY LÉKÁREN BENÁTKY NAD JIZEROU

7.2.1 U Božího oka

U Božího oka	1819(1821)-1948
Lékárna 257	1948-1958
Lékárna 01-07-04	1983-1986
Lékárna 01-07-07	1987-1989
Lékárna 1-7-7	1990-1994

Adresa:

Husovo náměstí 18	1819(1821)-1954
Husovo náměstí 42	1954-1994
Husovo náměstí 41	1994-1995

Zakladatelem nejstarší lékárny v Benátkách nad Jizerou byl r. 1819 (někde uváděno 1821) lékárník Jindřich Šabatka. Byla umístěna v patricijském domě na náměstí (Příloha 28, 29) kde sídlila až do r. 1954. Tehdy se přestěhovala do nových prostor. Není pravděpodobné, že byl majitelem až do r. 1880, ale tyto informace nejsou přesně známy. V letech 1880-1897 tu byl magistrem a majitelem Alois Horáček. Po jeho smrti u dědiců Aloise Horáčka působili jako provizoři Karel Haken a Jan Trojan. R. 1902 byla lékárna prodána Josefu Jirouškovi, ten byl majitelem až do r. 1910. Po něm už přišla éra Františka Gustava Bárty. Lékárna měla oficínu a laboratoř, kde se připravovaly veškeré dělané přípravky. K lékárně náležela ještě zahrada. On i jeho dědicové vlastnili lékárnou dlouhá léta.

Od roku 1941 tu jako provizor působil Ph.Mr. Jaromír Straka, ten byl ke konci hodně nemocný a roku 1950 ho vystřídal až do uzavření lékárny PhMr. Jaroslav Bouší (Příloha 30). To už lékárna byla přestěhována na nové místo. Zajímavé je, že Benátky nad Jizerou měly v této době stále jen jednu lékárnou, kde pracoval jeden magistr, laborantka a uklízečka. Místa původní lékárny na Husově náměstí 18 i 42 stále stojí, dokonce nejstarší místo si zachovalo svůj původní ráz pod podloubím, kde je nyní stylová prodejna vah.

Tabulka č. 10: Přehled majitelů a pracovníků

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Jindřich Šabatka	majitel	1819 (1821)-?
2.	Alois Horáček	majitel	1880-1897
3.	Dědicové Al. Horáčka	majitel	1898-1901
	Karel Haken	provizor	1898

	Jan Trojan	provizor	1899-1901
4.	Josef Jiroušek	majitel	1902-1910
5.	Fr. Gustav Bárta	majitel	1911-1939
6.	Ph.Mr. Bárty Fr. vdova	majitelka	1940-1949
	Ph.Mr. Jaromír Straka	provizor	1940-1949
7.	PhMr. Jaroslav Bouší	vedoucí lékárny	1950-1995

7.2.2 Lékárna Viola (Příloha 31)

Lékárna Viola

Osvobozených politických vězňů 241

294 71 Benátky nad Jizerou, tel. č. 326 362 770

Tato lékárna je jedna ze dvou, které v Benátkách nad Jizerou působí. Vznikla 15. 9. 1995 s novou poliklinikou, ve které je také umístěna. K jejímu založení došlo po zrušení lékárny na Husově náměstí.

Majitelkou a současně provozovatelem je Mgr. Vladimíra Krinwaldová, která promovala r. 1978. V současné době má čtyři zaměstnance - kromě paní majitelky jsou to dvě magistry, PharmDr. Jitka Říhová a Mgr. Hana Hrubá, laborantka Václava Cinnerová.

7.2.3 Lékárna Na náměstí (Příloha 32)

Lékárna Na náměstí

Husovo náměstí 41

294 71 Benátky nad Jizerou, tel. č. 326 316 795

Druhou ze zdejších lékáren je lékárna Na náměstí. Vznikla 1. 10. 1998, pravděpodobně se snaží navázat na dlouhou tradici lékárny U Božího oka, na kterou byli pacienti po dlouhá léta zvyklí. Zanikla vlastně po přesunutí hlavního centra jak obchodu tak i služeb do dolní části města, které je pro pěší poměrně vzdáleno. Přesto si myslím, že i lékárna má v této historické části města své místo.

8 BĚLÁ POD BEZDĚZEM

8.1 DĚJINY BĚLÉ POD BEZDĚZEM

Město Bělá, původně nazývané Nový Bezděz, bylo založeno v prvních desetiletích 14. století. Jeho zakladatelem byl Hynek Berka a po něm následovali páni Bělé (Michalovicové, Cimburkové, Špetlové i první z pozdějších Berků, Jan). Tito byli pouze jejími zápisnými držiteli. Ke změně došlo roku 1586, kdy Rudolf II. se svolením zemského sněmu prodal celé Bělské panství Aleši Berkovi do dědičného vlastnictví.

Největšímu rozkvětu se Bělá těšila záhy po svém založení. Díky získaným privilegiím se ve městě dařilo řemeslům i obchodu. Proslulo zejména soukenickou výrobou, která si dlouho udržovala svou tradici. Ještě v 16. století je Bělá uváděna mezi městy známými vývozem sukna ze země. Konec slibného vývoje znamenaly husitské války, během kterých město změnilo několikrát svého držitele, bylo zpuštěno a jeho hradby pobořeny k nepotřebě. Nejhorší pohromou bylo dobytí Bělé sirotčím hejtmanem Roháčem z Dubé v dubnu 1426, jehož vojsko vypálilo klášter a podle některých pramenů vyvraždilo mnoho místních mužských obyvatel. Z těžkých následků oné doby se město úplně vzpamatovalo až v 16. století, za vlády Špetlů a dalších panství rodu Berků. Znovu začala prosperovat řemesla, oživil se ruch na staré obchodní cestě, procházející Bělou do Lužnice. Na tento příznivý vývoj navázal i život měšťanů, jak svědčí soudní akta v bělském archivu, často až příliš bujný.

Významnou úlohu hráli v životě města čeští bratři. Měli v Bělé vlastní sbor, již kolem roku 1520 tu existovala českobratrská tiskárna. Po bitvě na Bílé hoře se novým majitelem stal Albrecht z Valdštejna. Ten město i měšťany připravil o část jejich starých výsad, především o výnosné právo vaření piva. Úpadek města dovršil r. 1635 hrozný požár, při kterém shořelo 56 domů, kostel, fara, škola, špitál. R. 1636 bylo v Bělé obydleno jen 24 domů. Trvalo více než padesát let, než se město z té pohromy alespoň částečně vzpamatovalo.

Ani další vrchnosti Bělé příliš nepřály. I v 18. století Bělá nadále živořila. Oživení města znamenalo jen zřízení manufaktury v bělském zámku, těžící z nucené práce dětí bez domova a tuláků. Manufaktura však neměla dlouhého trvání.

Zákony Josefa II. o zrušení nevolnictví a náboženské svobodě neměly pro Bělou velký význam. Měšťané, přes všechny předchozí pokusy svých vrchností, byli svobodnými občany a město bylo zcela katolické. Josefova vláda měla naopak stinnou stránku. Vlivem jeho germanizační politiky se v Bělé posílil německý živel, rada začala úřadovat německy, němčili i Češi. K zásadnímu obratu došlo až v 19. století. Město se začalo ekonomicky vzmáhat.

Profitovalo především, díky oživení tradičního soukenictví, z velkých zakázek pro armádu, zvláště v období napoleonských válek.

Velký posun v životě města znamenala druhá polovina 19. století. V Bělé zcela převládlo české obyvatelstvo, rozvinul se národní politický a kulturní život. Zaniklo archaické cechovní zřízení a byly položeny základy pro rozvoj dnešního průmyslu.

Po první světové válce byl zrušen bělský okres. V roce 1923 byla Bělá elektrifikována a v roce 1927 byl zřízen vodovod. Po roce 1938 stoupl počet obyvatel přes 5000. Bývalou textilní továrnu Němci přebudovali na válečný kovodělný podnik značného rozsahu. V roce 1945 Bělá zůstala ušetřena bojových akcí, po osvobození však třetina obyvatelstva odešla osídlit pohraničí. Přesto se přeměňoval a rozvíjel kovoprůmysl, založen byl i dřevoprůmysl v budovách, koncem 20. let velkoryse budované, ale brzo zaniklé škrobárny na hranicích bělského katastru.

Padesátá léta přinesla zánik drobnějších podniků včetně několika po staletí existujících mlýnů, živností a zemědělských hospodářství. V blízkosti města byl zřízen vojenský výcvikový prostor. Poslední zbytky vojsk odešly z tohoto prostoru v roce 1991. Z bývalé ruské základny raketových vojsk byl vybudován uprchlický tábor.

Na počátku devadesátých let se ve městě začaly rozvíjet podnikatelské aktivity. Vznikla celá řada větších prosperujících průmyslových podniků i menších provozoven, dílen i krámků.

Město Bělá pod Bezdězem věnuje značnou část finančních prostředků na obnovu a údržbu historického jádra města. Byla nově vydlážděna Česká ulice, renovují se staré domy, opraveny byly historické části městských hradeb. (Vše Bělá pod Bezdězem)

8.2 DĚJINY LÉKÁREN BĚLÉ POD BEZDĚZEM

8.2.1 U anděla strážce

U anděla strážce	1848 (1860) - 1948
Lékárna 01-07-05	1983-1984
Lékárna 01-07-08	1987-1988
Lékárna 1-7-8	1994

Adresa:

Náměstí Viktoria 19	1848 (1860)-1945
Masarykovo náměstí 19	1946-dosud (2007)

Lékárna U anděla strážce v Bělé pod Bezdězem vznikla roku 1848 (někde uváděno 1860). Prvním doloženým majitelem byl v letech 1882-1886 T. Havelka. Po něm následovalo roční působení L. Kohna a následně Ferdinanda Haase. Roku 1891 do bělské lékárny nastoupil František Digrin. Během jeho působení v Bělé pod Bezdězem ordinovali dva lékaři – MuDr. Karel Šulc, lékař městský, a MuDr. Eduard Gintz, lékař obvodní. Magistr Digrin v lékárně působil do své smrti, roku 1906. Lékárnu si do roku 1910 ponechali jeho dědicové s nájemcem Ph.Mg. Viktorem Müllerem. Ten se roku 1911 stal majitelem lékárny. Se svou ženou měli syna Viktora, který se oženil s dcerou drogistického obchodníka ze Dvora Králového. Magistr Müller lékárnu vedl do roku 1944 a v rukou jeho dědiců (pravděpodobně syna Viktora), byla lékárna až do roku 1948.

Po tomto roce se vedoucí lékárny krátce stala p. Loušová, která sice nebyla magistrou, ale složila tyrocínální zkoušku. Ta ji opravňovala k práci v lékárně. Od roku 1948 byl na dlouhá léta vedoucím lékárny Ph.Mr. Vladimír Patrman. Následně, od 1. 3. 1986 Ph.Mr. Zdeňka Pekárková a d 1. 11. 1987 na tři měsíce Mgr. Eva Vonášková.

Tu 1. 2. 1988 vystřídal současný majitel Mgr. Müller. Lékárna je od svého vzniku stále na stejném místě (Příloha 33, 34), Masarykovo náměstí 19. Během té doby byla dvakrát rekonstruována, a to roku 1968 a roku 1989 do současné podoby.

Tabulka č. 11: Přehled majitelů a pracovníků

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	T. Havelka	majitel	1882-1886
2.	L. Kohn	majitel	1887-1888
3.	Ferdinand Haas	majitel	1889-1890
4.	František Digrin	majitel	1891-1901
5.	Dědicové F.Digrina	majitelé	1907-1910
	Viktor Müller	nájemce	1907-1910
		majitel	1911-1944
6.	Dědicové Ph.Mr. V. Müllera	majitelé	1944-1948
	Ph.Mr. Anna Valkounová	nájemce	1944
	Ph.Mr. Markéta Kiliánová-Schreiberová	nájemce	1946-1947
7.	p. Loušová	vedoucí lékárny	1948
8.	Ph.Mr. Vladimír Patrman	vedoucí lékárny	1948-1986
9.	Ph.Mr. Zdeňka Pekárková	vedoucí lékárny	1986-1987
10.	Mgr. Eva Vonášková	vedoucí lékárny	1987-1988
11.	Mgr. Müller	vedoucí lékárny	1988-dosud

9 BAKOV NAD JIZEROU

9.1 DĚJINY BAKOVA NAD JIZEROU

Na řece Jizeře mezi Mnichovým Hradištěm a Mladou Boleslaví leží na vyvýšené planině město Bakov nad Jizerou. Pravděpodobně se původně jednalo o rybářskou osadu, kterou založili cisterciáci z nedalekého kláštera Hradiště v období mohutné kolonizační vlny ve 13. stol.

První písemná zpráva o Bakovu pochází z roku 1345, kdy cisterciácký opat Přebor postoupil Bakov s okolím pánům ze Zvířetic, usídleným na nedalekém hradě. Roku 1497 se Hašek ze Zvířetic zasadil u krále Vladislava II. o povýšení Bakova na městečko s přiznáním městské pečeti a trhů.

Značného rozkvětu dosáhl Bakov v 16. stol. za vlády Vartenberků, kteří přestavěli kostel sv. Bartoloměje, pocházející z roku 1384, do podoby pozdně gotického slohu. V jejich péči byla též zbudována na hřbitově kaple sv. Jakuba, určená místním nekatolickým věřícím. Při vstupu na hřbitov byla v roce 1588 pořízena renesanční hřbitovní brána, jež náleží k nejstarším místním památkám.

Zemědělství, tradiční zdroj obživy obyvatel, se rozrostl o řemesla, pro každé městečko charakteristická – v Bakově bylo tradičním a prvním řemeslem hrnčířství. Pomístní označení „Na Zbábě“ pocházející z počátku šestnáctého století, bylo lokalitou, odkud se dovozovala hlína pro hrnčířské pece. Dokladem čilé řemeslné organizace jsou cechovní prapory a pokladna v bakovském muzeu. Krejčí, tkalci a kováři, barvíři látek a řezníci, ti všichni zde našli své uplatnění.

Další významná privilegia na sebe nechala čekat téměř sto let – v listopadu 1590 uděluje Jindřich z Vartenberka Bakovu právo várečné, solné a kšaftu (dědictví vlastního majetku). V této době také vzniká dominanta Bakova – hřbitovní brána před kostelem svaté Barbory. Jan z Mitrovic, dědic zvířetického panství, zbavuje Bakovány všech starých dávek vůči vrchnosti, a zasloužil se o obnovu zchátralého českobratrského kostelíka.

Největší zkázu znamenala pro Bakov třicetiletá válka, kdy rukou Švédů lehl Bakov do základů. Ještě dlouho se měl Bakov z tak velké rány vzpamatovávat. Druhá polovina 17. století však znamená opětovný rozvoj, stavbu městského špitálu (1676) i radnice (1678). Rok 1689 byl rokem vzniku Literátského kůru, jež vedl bakovský kantor Tomáš Rotelius. Ve stejné době začíná v Bakově nové charakteristické řemeslo – pletení z orobince, které vystřídalo tradiční hrnčířství, jehož význam v 18. století upadá.

Po Bílé hoře se dostal Bakov do vlastnictví Valdštejnů, za jejichž vlády byla na počátku 18. stol. přestavěna hřbitovní kaple v barokní kostel svaté Barbory. Konstituční ústava z roku 1848 přinesla obyvatelům městečka nad Jizerou řadu výhod: byla zrušena robotní povinnost i dosud povinně odváděné dávky. V Bakově byla také zřízena městská garda.

Druhá polovina 19. století je dobou vzniku mnoha spolků: Od roku 1867 funguje pěvecký Slavoj, jsou zakládány spořicí a loterijní spolky Budoucnost a poté Včera, potravní spolek Malý Oul a konečně i Sokol. V 70. letech byla zřízena Měšťanská beseda a divadelní spolek Tyl.

Do období 60. let spadá i stavba nové železnice – tah z Kralup do Turnova se zastávkou – tak zvanou Starou štací – byl poprvé zprovozněn roku 1865. O dva roky později byla dokončena i trať do České Lípy a vybudováno hlavní nádraží v Bakově.

Prusko Rakouská válka (1866) nepřinesla jen drancování ze strany procházcích Prusů, ale také ničivou vlnu cholery. O tři roky později následoval ničivý požár, který měl na svědomí i zničení kostelních zvonů u kostela svaté Barbory.

Do éry 20. století stoupl Bakov významným počinem – Stavbou nové školy, dokončené v roce 1905. Původně byla chlapecká, dívčí obecná škola byla umístěna ve staré budově na náměstí. Období první republiky pak konečně znamená uklidnění poměrů. V roce 1919 byla založena měšťanská dívčí škola a roku 1922 odhalen památník padlým vojínům. Také stavební růst města je charakteristický pro toto období. V letech 1924 – 1933 přibývá každoročně 30 – 40 nových domů. Postaveny tehdy byly významné městské stavby jako tělocvična nebo nouzový dům, nový most přes Jizeru u Malé Bělé či sbor Prokopa Velikého.

Dne 1. 1. 1966 byl Bakovu nad Jizerou opět udělen status města a roku 1973 byly pod jeho zprávu připojeny obce Malá Bělá, Nová Ves, Zvířetice, Podhradí, Horka, Buda, Studénka, Chudoplesy, dále samoty Brejlov, oba Rečkovy a Klokočka. – jsou to obce, které Bakov nad Jizerou spravuje až do dnešních dob. (Bakov nad Jizerou v zrcadle staletí)

9.2 DĚJINY LÉKÁREN MĚSTA BAKOV NAD JIZEROU

9.2.1 Lékárna Bakov nad Jizerou (Příloha 35)

Původní název se nepovedl dohledat, pravděpodobně Škodova lékárna(od r. 1931)

Lékárna 593	1958
Lékárna 01-07-061	1983-1984
Lékárna 01-07-09	1987-1988
Lékárna 1-7-9	1989-1994
Lékárna	nyní

Adresa:

Komenského sady č.120	1925-1940
Rabínova ulice č.54	1941-1947
Linkova ulice č.54	1947-1976
Tyršova 897	1976-1997
Tyršova 896	1997-dosud(2007)

Žádost na bakovskou lékárnu si podali už v roce 1913 hned dva magistři - Vojtěch Vyšín a František Ponec. Ani jeden z nich nakonec svou žádost nedotáhl do konce. Lékárna byla zřízena až v roce 1925 Ph.Mr. Vokáčem Jaroslavem Ten byl také majitelem až do r. 1930.

Od r. 1931 se na dlouhou dobu stal majitelem Ph.Mr. Vojtěch Škoda. Sám pan magistr tu působil do r. 1936 a po něm se nadvlády ujali až do r. 1948 jeho dědicové. Provizoři se tu často střídali, téměř po roce. Postupně to byli Ph.Mr. J. Štěpán, Ph.Mr. Marie Mňuková, Ph.Mr. Rudolf Poledňák, Ph.Mr. Eleonora Lamačová. Poslední z nich byla dcera Vojtěcha Škody, PhMr. Klaudie Škodová (Příloha 36). Ta musela na příkaz r. 1848 své působiště ukončit

V letech 1948-1968 do bakovské lékárny přišel PhMr. A. Fúshl. Po něm tu až do uzavření lékárny pracovala, po častých změnách pracoviště, PhMr. Klaudie Škodová. Provoz byl ukončen r. 1976. Důvodem byla stavba nového zdravotního střediska, jehož součástí měla být i nová lékárna.

V roce 1976 bylo pro lékárnu vyhledáno nové místo. Pro pacienty vzniklo přímo vedle zdejšího zdravotního střediska a toto umístění si ponechalo až do dnešních dob. Už od roku

1976 byla součástí lékárny velká galenická laboratoř, kde se připravovaly různé typy léčivých přípravků pro celý okres.

Až do r. 1984 tu zůstala vedoucí PhMr. Klaudie Škodová, která se na toto místo přestěhovala z dřívější lékárny. V letech 1984-1987 tu působila PharmDr. Vlasta Hofhansová, po ní až do r. 1995 Mgr. Pekárková. Krátce, do r. 1996 Mgr. Ludmila Mašková. Pro období 80. a 90. let je charakteristické časté střídání zaměstnanců, a to zvláště magistrů. Ti opouštějí lékárnu i do několika měsíců.

Od 1. 11.1996 lékárnu po p. Mgr. Maškové převzala RNDr. Jana Potužáková. Ta byla nucena lékárnu 1.3. 1997 zprivatizovat. Pod jejím vedením se lékárna stala přímo rodinným podnikem. Své pracoviště tu má jak její manžel, tak dcera, která je absolventkou FaF v Hradci Králové. Podle slov RNDr. Jany Potužákové je u nich pacient vždy na prvním místě, snaží se mu vždy co nejlépe poradit. Proto se také pacienti do lékárny často vrací.

Tabulka č. 12: Přehled majitelů a pracovníků lékárny:

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Ph.Mr. Vokáč Jaroslav	majitel	1925-1930
2.	Ph.Mr. Vojtěch Škoda	majitel	1932-1937
3.	Dědicové V. Škody	majitelé	1938-1948
	Ph.Mr. J. Štěpán	provizor	1938
	Ph.Mr. Marie Mňuková	provizor	1939
	Ph.Mr. Rudolf Poledňák	provizor	1941-1942
	Ph.Mr. Eleonora Lamačová	provizor	1943-1944
	PhMr. Klaudie Škodová	provizor	1946-1948
4.	PhMr. A. Fůšhl	vedoucí lékárny	1948-1968
5.	PhMr. Klaudie Škodová	vedoucí lékárny	1968-1976(r. 1976 lékárna zrušena)
6.	PhMr. Kludie Škodová	vedoucí lékárny	1976-1984
7.	PharmDr. Vlasta Hofhansová	vedoucí lékárny	1984-1987
8.	Mgr. Zdeňka Pekárková	vedoucí lékárny	1987-1995
9.	Mgr. Ludmila Mašková	vedoucí lékárny	1995-1996
10.	RNDr. Jana Potužáková	majitelka	1996-dosud(2007)

10 KOSMONOSY

10.1 DĚJINY KOSMONOS

Městečko Kosmonosy se rozkládá přibližně čtyři kilometry severně od Mladé Boleslavi.

První písemný záznam o Kosmonosech je z roku 1186, kdy patřily pod správu Pražského hradu. Tehdy osadu tvořil jen dvůr, několik hospodářských stavení a obytných domů. Asi ve zmiňované době nechal řád johanitů postavit v osadě kostelík sv. Martina, v jehož blízkosti byl hřbitov a fara. V polovině 13. století přešly Kosmonosy do majetku pánů ze Zvířetic a Lemberka.

Ve druhé polovině 15. století byly pány z Kosmonos Tovačovští z Cimburka, potom páni z Krajku. Tehdy se Kosmonosy již rozrostly o další obytné domy i tvrz, kterou si postavil poslední Krajíř Adam, který zde i převážně pobýval.

Až do poloviny 17. století se panstvo na Kosmonosech střídalo a koncem tohoto období, vzhledem k útrapám způsobeným třicetiletou válkou, městečko skýtalo smutný pohled. V roce 1650 koupil Kosmonosy i s tvrzí a veškerým příslušenstvím Heřman Černín z Chudenic. Po jeho smrti převzali panství vzdálení příbuzní téhož rodu.

Vláda Černínů znamenala pro Kosmonosy pravé pozehnání a městečko se dostalo na vrchol slávy. Černínové věnovali na výstavbu velké finanční prostředky, a proto většina stavebních památek v Kosmonosech pochází právě z této doby. V letech 1673-1674 nechali postavit kostel sv. Kříže, zabývali se i myšlenkou zřídit vyšší vzdělávací ústav. Sláva bratrského školství v blízké Mladé Boleslavi dávno pominula a město na lepší ústav nemělo prostředky. A tak Černínové roku 1688 ke kostelu nechali přistavět klášter s kolejí pro studenty a již téhož roku počali piaristé s výukou v novém gymnáziu. Činorodosti Černínů pochopitelně neunikla ani bývalá tvrz Krajířů - v letech 1703-1709 byla přestavěna na barokní zámek. Nejpozoruhodnějším architektonickým skvostem je však Loreta, postavená v letech 1704 - 1712. Černínové se rozsáhlými stavbami tak finančně vyčerpali, že museli panství Kosmonosy prodat.

V 18. století byl postupně klášter zrušen a gymnasium bylo přemístěno do Mladé Boleslavi, roku 1824 byl nadací Františka Linharta postaven chudobinec. 16. 2. 1868 byly Kosmonosy prohlášeny městysem, měly již kolem 2800 obyvatel, právo konat trhy, působily tu různé spolky.

Dne 25. 6. 1913 byly Kosmonosy povýšeny na město s téměř 4000 občany. Postupně byl zřízen vodovod a proběhla elektrifikace města. V průběhu posledních šedesáti let se město

stalo dvakrát součástí Mladé Boleslavi, ale v roce 1990 se stalo opět samostatným městem.
(Kosmonosy, 2000)

10.2 DĚJINY JEDNOTLIVÝCH LÉKÁREN

10.2.1 Lékárna U Zámku (Příloha 37)

Lékárna 259	1958
Lékárna 01-07-013 - výdejna	1983-1984
Lékárna 01-07-06	1987-1988
Lékárna U Zámku	1991- dosud (2007)
Adresa:	
Stakorská ulice	1926-1939
V. Kopeckého 361	1947-1968
Revoluční 197 - výdejna	1983-1988
Linhartova 243	1991-nyní (2007)
293 06 Kosmonosy, tel. č. 326 724 338	

Zřízení lékárny v Kosmonosích, i když to bylo poměrně větší město, zdržela blízkost boleslavských magistrů. Dne 4. března 1926 byla PhMr. Josefu Havlovi zemskou správou politickou v Praze vydána koncesní listina ke zřízení a samostatnému provozování nové veřejné lékárny. Lékárnu si vybavil na Stakorské ulici, v místech dnešní pošty. PhMr. Josef Havel byl majitelem až do roku 1938. Pak onemocněl a jeho stav se postupně natolik zhoršil, že nebyl schopen soustavné práce. Dne 7. září 1937 mu úřední lékař MuDr. Číž píše vysvědčení zdravotního stavu: „...jmenovaný trpí těžkou neurastenií, třesením údů, žaludečními potížemi...“. Magistr nejprve pronajímá svou lékárnu magistru Weisssovi, ale pak mu ji prodává. (Mudr. Šmehlík)

Než novému lékárníkovi byla udělena koncese, proběhlo obvyklé šetření. V říjnu ještě vypomáhá v pronajmuté lékárně a 23. února 1939 již získává licenci. Byl to neobvykle krátký termín, snad proto, že se nejednalo o nově zřízenou lékárnu. Provoz byl značný. Proto si lékárník pozval na pomoc svého bratra Desidera Weisse, který se brzy nato stal spolumajitelem. Ale to už lékárna přesídlila z vedlejší Stakorské ulice na lukrativnější místo, naproti pohostinství Rychta. I když v té době musel magistr vědět něco o rasistických zákonech v sousedním Německu a určitě se k němu dostaly informace o koncentračních táborech, přesto nepomýšlel na emigraci a začal modernizovat svoji lékárnu.

Po okupaci Československa si nacisté pořídili seznam všech neárijců a pak pod číslem 63760 si magistrы předvolávali na okresní úřad do Mladé Boleslavi. Dne 29. 7. 1940 se měl dostavit v dopoledních hodinách do dveří číslo 13. Pak už se celá záležitost odvíjela

normálním úředním postupem s chladnou nacistickou důkladností: odevzdání lékárny vnucenému komisaři, pobyt na boleslavském hradě, deportace do ghetta a smrt. Již v době, kdy nacistický zákaz k provozu neárijské lékárny byl na spadnutí, kroužili kolem magistra Weisse lékárníci. Obstarávali si doporučení od institucí, které toho času měly úředně zelenou. Jeden z nich, magistr Rozsýval z Prahy, volil ostře cestu přes sekretariát Národního souručenství. Okresní vedoucí této organizace, která podle znění doporučujícího dopisu, v němž mimo jiné zdůrazňuje rasovou čistotu, zaváněla fašismem „...jmenovaný je árijského původu a majitelé lékárny v Kosmonosích jsou neárijci...“. Rovněž krajský sekretariát dává magistru posudek, za nějž by se nemusel stydět žádný nacist. Ale největší šanci měl magistr František Hanyš, jemuž byl okres nakloněn. Snad proto, že si podával žádost normálním úředním postupem a neoháněl se žádnými doporučujícími listy, ve kterých by zazněla loajalita k současnému režimu. Kladný posudek okresu putoval na protektorátní Ministerstvo zdravotnictví a sociální správy. Jmenování bylo otázkou několika dní. Ale než stačil příslušný ministerský úředník přitlačit poslední razítko na žádost magistra Hanyše, objevila se „větší ryba“. Proti té byla všechna česká ministerstva bezmocná. Byl to Karel Petr, německý lékárník z Brna, který pro svůj věk již nebyl schopen bránit velkoněmeckou říši. Byl však schopen provozovat lékárnickou činnost. Říšský protektor si mohl dovolit ignorovat formality. Sám přidělil magistru Petrovi kosmonoskou lékárnu. Jiného mínění byl český ministerský úředník. Dne 18.3.1941 vyzval jménem Zemského úřadu magistra Petra k postupu úřední cestou: „...PhMr. Petr budiž poučen, že musí u zdejšího úřadu za udělení koncese jím skoupené veřejné lékárny žádati...“. Magistr Petr sice brněnskou češtinu ovládal stejně dobře jako svůj rodný jazyk, ale aby dodal své odpovědi váhu, podal vysvětlení v němčině. To však ministerskému úředníku, který tehdy ještě neodhadl všemohoucnost Reichsprotektora, nestačilo. Rozvířila se čirá korespondence. Bylo velkým štěstím pro onoho, z neznalosti neohroženého českého zastánce úředního postupu, že magistr Petr patřil mezi slušné Němce. Musel sice ještě několikrát namočit pero, ale rozhodně se nesnažil někoho potopit. Z dalšího působení vyplývá, že nebyl fanatickým obdivovatelem vůdce, ale jako Němec si nemohl dovolit nerozloučit se v posledním dopise nacistickým pozdravem Heil Hitler. Jičínský Oberlandrat z titulu mocnějšího celou záležitost radikálně ukončil. Na rozdíl od své manželky, magistr Petr nepřevzal nacistické manýry a Čechům nedával najevo rasovou nadřazenost. Dokonce se ptal zákazníků v lékárně, pokud jeho manželka nebyla přítomna, co hlásil Londýn či Moskva, aniž měl v úmyslu někoho udat. K zákazníkům byl příjemný, hlavně k mladým ženám, vzdor své žárlivé manželce. Kosmonosští si jej chválili, že to byl jeden z nejlepších magistrů. Lékárnu měl lépe zásobovanou, než jeho kolegové v okresním

městě, neboť jako Němec byl v hlavním městě preferovaný. Na firmě i na razítku měl vedle německého znění i české. Německé razítko bylo nutné, české se zatím tolerovalo. O to se staral Ragierungskomissar Klaus Höniger, syn českých rodičů, do roku 1940 původním jménem Stanislav Kopačka. Někteří boleslavští lékaři i lékárníci šli tak daleko, že používali pouze německé razítko a i křestní jméno si poněmčili. Magistr Peter byl tak oblíben, že po revoluci se kosmonosští zasazovali, aby nebyl odsunut. Magistr se zachoval čestně, následoval v odsunu svou manželku. Lékárnu převzal národní správce Ph.Mr. Richard Honzovič, jehož syn se později stal hlasatelem v televizi. (MuDr. Šmehlík)

Po Ph.Mr. Richardu Honzovičovi se vedoucím lékárny stal Ph.Mr. Jiří Schütz, následně až do roku 1991 Ph.Mr. Alena Pražáková.

Roku 1991 se lékárna přemístila na nové místo – Linhartova ulice. Vedoucím lékárny byli postupně Ph.Mr. Vidnerová a Ph.Mr. Potužák.

8. 11. 1998 byla lékárna zprivatizována PharmDr. Eduardem Masarčíkem, ten je také současným majitelem a provozovatelem lékárny.

Tabulka č. 13: Přehled majitelů a pracovníků lékárny v Kosmonosích:

číslo	jméno	vlastnictví	nastoupil
1.	Ph.Mr. Josef Havel	majitel	1926-1938
2.	Ph.Mr. Vilém Weiss	majitel	1939-1941
3.	Ph.Mr. Carl Petr	majitel	1942-1944
4.	Ph.Mr. Richard Honzovič	národní správce	1945-1948
5.	Ph.Mr. Jiří Schütz	vedoucí lékárny	1949-1961
6.	Ph.Mr. Alena Pražáková	vedoucí lékárny	1961-1991
7.	Ph.Mr. Vidnerová	vedoucí lékárny	1991-1993
8.	Ph.Mr. Potužák	vedoucí lékárny	1993-1998
9.	PharmDr. Eduard Masarčík	majitel	1998-dosud

11 DOBROVICE

11.1 DĚJINY DOBROVICE

Město Dobrovice leží jihovýchodně od Mladé Boleslavi na jižním svahu kopce Chlumu. Původní osada vznikla na konci prvního tisíciletí n. l. a nesla název Dobrovítova ves, podle Dobrovíta, vyšehradského kanovníka.

První písemný doklad o osadě pochází z roku 1249, kdy už byla vlastnictvím pánů z Chlumu a jmenovala se Dobrovíceves. Páni z Chlumu zde vládli až do roku 1545. Za jejich vlády trpěla Dobrovíceves, stejně jako ostatní části země, válečnými zmatky. Hlavně na poč. XV. Století, kdy uherská vojska zcela vypálila všechny vesnice roviny dobrovické.

R. 1545 byla Dobrovíceves koupena pány z Budova, ale po šesti letech přešla už do majetku Anny z Vartemberka, provdávší se za Jindřicha z Valdštejna. Valdštejnové poté položily základy k vybudování velkého panství. Na žádost tohoto feudála byla osada dekretem krále Ferdinanda I. z r. 1558 povýšena na městečko. Od tohoto data už nese název Borovice s obvyklými městskými právy včetně znaku. V novém městečku se usazovali živnostníci, sdružovaní v cechy, prvotní ráz zcela zemědělské osady pominul. Za Jindřicha z Valdštejna byl ve městě postaven krásný zámek, kostel sv. Bartoloměje, pivovar, vinný lis, špitál, masné krámy a cihelna. Jindřichův syn Henyk dokončil stavbu radnice, nechal přestavět zámek, ve kterém byla zřízena lékárna a proslulá knihtiskárna, ve městě vznikla latinská škola. Udělením privilegií v r. 1612 se stala Dobrovice svobodným střediskem celého kraje.

V 18. století získal dobrovické panství rod Fürstenberků. Karel Egon, nejvyšší purkrabí, měl značný vliv na vydání robotního patentu r. 1775.

K hospodářskému rozvoji města a jeho okolí došlo po roce 1808, kdy se stali na více než sto let majiteli panství příslušníci knížecího rodu Thurn-Taxisů. R. 1831 vybudoval Karel Anselm Thurn-Taxis v nevyužitém zámku cukrovar, první v českých zemích. S jeho vznikem je také spojen velký příliv Němců do městečka.

19. století je symbolem zakládání, bylo hráno první dovadlo a vybudována knihovna. Toto století je dobou rozkvětu, zvýšil se počet obyvatel i domů. V současné době Dobrovice zahrnuje ve svém obvodu 7 původně samostatných obcí - Bojetice, Holé Vrchy, Chloumek, Libichov, Sýčinu, Týnec a Úherce. (400 let města Dobrovice, informační leták)

11.2 DĚJINY JEDNOTLIVÝCH LÉKÁREN

11.2.1 Lékárna (Příloha 38)

Lékárna	1885-1952
Lékárna 258	1958
Lékárna 01-07-014	1981-1984
Lékárna 01-07-10	1987-1989
Lékárna 1-7-10	1990-1994
Lékárna Dobrovice	nyní
Adresa:	
Palackého náměstí 11 (Příloha 39)	1885-1958
Palackého náměstí 25 (Příloha 40)	1958-1978
Družstevní 519	1978 – nyní (2007)
294 41 Dobrovice ,tel. č. 326 398 463	

První zmínky o lékárně v Dobrovici jsou už z roku 1615. Pravděpodobně to byla valdštejnská lékárna se sídlem v zámku pro osobní potřeby Valdštejnů. Pan Valdštejn Henyk si tu držel lékárníka Karla Kociána. Ten dal pánovi na jeho přání lít v Mladé Boleslavi pro apatyku roku 1615 přes cínový na vytlačování lékařství a olejů. Z roku 1617 je už zmínka o jiném apatykáři, Václavu Štolbovi a o Jakubovi Justovi, mladším apatykáři. Václav Štolba zemřel roku 1636. Roku 1626 se do lékárny kdosi vloupal a odnesl, co se mu líbilo. Další zmínky o této lékárně chybí. Pravděpodobně došlo k jejímu zániku po skončení éry rodu Valdštejnů ve městě. Je zmiňována ještě v 17. století. (Osvěta 38)

Roku 1885 otevřel novou vlastní lékárnu Jan Havlík, ten byl hlavním lékárníkem v letech 1885 až 1898. Zajímavé bylo křížení zájmů mezi lékárníky a drogisty nebo lékaři. Zákon přímo ukládal obecním lékařům, že se musí starat a domácí lékárnu, pokud v okruhu pěti kilometrů není veřejná lékárna. I když později docházelo k drobným změnám, v žádném případě nesměla být ohrožena veřejná lékárna. Dobrovický obvodní lékař MuDr. Emanuel Sedláček měl v minulém století též domácí přípravnu léků. Ale právě po roce 1885, kdy ve městě začal panovat magistr Jan Havlík, se musel přípravný vzdát. Ale požadoval po pacientech, aby mu magistrtem připravený lék přinesli. Přezkoušel jej a ochutnal. Aby se přesvědčil, že lékárník pacienta neošidil. (MuDr. Šmehlík)

V letech 1899-1913 je nájemcem Josef Eminger. Tomu byla roku 1914 udělena koncese k zakoupení lékárny od dědiců Havlíkových. Majitelem byl až do roku 1919. Roku 1920 se majitelem stal J. Vondráček a následně Rudolf Götzel - až do roku 1927. Od této doby je majitelem Ph.Mr. Miloš Erben. Lékárnická koncese mu byla udělena výnosem zemské správy politické ze dne 19. října 1926, čísl.384.689-22A 151/6. Lékárnu tehdy zakoupil za 1 mil Kč.

V roce 1952 došlo k jejímu znárodnění a pan Ph.Mr. Miloš Erben zde byl donucen vykonávat funkci tzv. správce znárodněného majetku. To se také negativně podepsalo na jeho zdraví. Správcem byl až do roku 1958 a poté ještě jezdil vypomáhat do Centrální lékárny v Mladé Boleslavi.

V roce 1958 se lékárna poprvé přestěhovala do č.p.25 na Palackého náměstí, do míst nynější cukrárny (Příloha). Do funkce vedoucí lékárny nastoupila PhMr. Jarmila Vančurová.

V roce 1976 byla započata v akci „Z“ stavba lékárny a zdravotního střediska v Družstevní ulice. Lékárna se tedy r. 1978 podruhé stěhovala do Družstevní ulice 519. Slavnostní otevření se konalo 27. 12.1978.

Lékárna v Dobrovici byla na svou dobu velice pokroková a to zejména oddělením čekárny od výdejní místnosti zřízením diskrétní zóny. Lékárník tlačítkem pod tárrou přepínal světelnou signalizaci VSTOUPIT/NEVSTUPOVAT a tím pacienty pouštěl z čekárny po jednom. Byl zde též umístěn okresní sklad veterinárních léčiv. Na svou dobu to byla moderně zařízená lékárna, do které jezdily tuzemské i zahraniční delegace(studentské i lékárnické) na exkurze. Např. 7. 8. 1979 Sven Bengtsson- švédský lékárník; 10. 10. 1984 čínská delegace (kronika lékárny).

V roce 1991 vystřídal PhMr. Vančurovou PharmDr. Eduard Masarčík. Následně v roce 1993 založil s Mgr. Jitkou Šťastnou Lékárny Š+M s.r.o. a lékárnu zprivatizovali od Fondu národního majetku ČR. Provoz byl zahájen 28. 6. 1993.

1. 8. 1993 do lékárny nastoupili manželé Jan a Jitka Honců. Mgr. Jan Honců se v roce 1995 stal odborným zástupcem, v roce 2006 lékárnu koupil od Lékáren Š+M s.r.o. a nyní ji provozuje (od 1. 6. 2006) pod názvem Lékárna Dobrovice. Lékárna má od roku 1978 laborantku Alexandru Hlaváčovou.

Tabulka č. 14: Přehled vlastníků a pracovníků lékárny:

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Jan Havlík	majitel	1885-1899
2.	dědicové J. Havlíka	majitelé	1899-1913

	Josef Eminger	nájemce	1899-1913
3.	Josef Eminger	majitel	1914-1919
3.	J. Vondráček	majitel	1920
4.	Rudolf Götzl	majitel	1918-1927
5.	Ph.Mr. Miloš Erben	majitel	1927-1952
6.	Ph.Mr. Miloš Erben	správce	1952-1958
7.	PhMr. Jarmila Vančurová	vedoucí lékárny	1958-1991
8.	PhMr. Eduard Masarčík	vedoucí lékárny majitel	1991 od 1993
9.	Mgr. Jan Honců	vedoucí lékárny majitel	1995 od 2006

12 DOLNÍ BOUSOV

12.1 DĚJINY DOLNÍHO BOUSOVA

Dolní Bousov leží v severovýchodní části okresu Mladá Boleslav, ale také v blízkosti Sobotky, tedy s napojením na Jičínsko, ke kterému nejednou historicky patřil. Součástí města jsou osady Bechov, Svobodín, Horní Bousov, Ošťovice, Střehom a Vlčí pole.

Založení Dolního Bousova není popsáno v žádné listině. V písemných pramenech je zmiňován v době okolo roku 1330. Tehdy ale již dávno existovalo zemědělské osídlení. Nejpravděpodobněji došlo v průběhu 13. století ke zrušení 2 - 4 malých vesnic na území dnešního Bousovska, jejichž obyvatelé tehdy lokátor (příslušník nižší šlechty) soustředil do jediného většího sídliště.

Dolní Bousov je v nejstarší podobě jmenován jako „Bussow“. Původ tohoto pojmenování je možné hledat v osobním městě Bohus(Bohuš), či jeho stažené formě Bús. Od 15. století přibyl rozlišení přídávkem „dolejší“ případně „dolejší“.

V roce 1330 byl Dolní Bousov drobným rytířským statkem, jehož jádro tvořila samostatná ves a možná už i tvrz, ke které nejspíš patřil i kostelík zasvěcený sv. Kateřině, v písemných pramenech doložený k roku 1352. Vlastníkem Bousova byl tehdy Bohuš z Busova („Busso de Bussow“) - příslušník drobné šlechty. Během husitských válek byla bousovská tvrz zničena a ještě někdy v průběhu 15. století připadl Dolní Bousov ke kosteckému panství.

Od roku 1497 je Dolní Bousov označován už nikoliv jako ves, ale jako „městečko“. V roce 1560 vyžádal Kryštof z Lobkovic na Ferdinandovi I. pro Dolní Bousov privilegium na pravidelné týdenní trhy a mimo to ještě na dva jarmarky, které měly přispět k „opravě a lepšímu vedení živností“. Týdenní trhy se konaly každé pondělí, pro jarmarky byly stanoveny termíny na sv. Vavřince a v první postní pondělí.

Pro právní postavení samotného městečka Dolního Bousova bylo nanejvýš významné privilegium udělené v roce 1600 na žádost Oldřicha Rudolfa z Lobkovic císařem Rudolfem II. Privilegiem získali Dolnobousovští pečeť a spolu s ní i znak. Byli oprávněni pečeti své písemnosti zeleným voskem.

Prosperita pokračovala i po třicetileté válce za vlády Černínů. Město postupně získalo šest výročních trhů, řemeslníci z Dolního Bousova a okolí si založily vlastní cechy (do té doby patřily k cechům soboteckým). V okolí byla zbudována soustava asi 30 rybníků.

Nový rozkvět nastal v době národního obrození. Poklidné městečko se národnostně uvědomovala, začalo se hrát ochotnické divadlo. Ve druhé polovině 19. století byl založen

Sokol, pěvecký spolek „Stojmír“, hasičský sbor a další spolky. Dolní Bousov se stal také průmyslovým centrem soboteckého okresu. Roku 1870 zde vznikl cukrovar a téměř současně byla postavena železniční trať spojující Kopidlno s Bakovem nad Jizerou, kterou později protнула trať Mladá Boleslav - Stará Paka. U cukrovaru vznikla nová čtvrť - kolonie pro dělníky a úředníky cukrovaru. Tato oblast se stala průmyslovým centrem města. Po zániku cukrovaru zde byl založen Strojtex, Technolen, vojenský opravárenský závod. Tato skutečnost spolu s vlakovým spojením s Mladou Boleslaví měla vliv na stabilizaci obyvatel a růst města až do dnešní doby. (Vše Dolní Bousov, moje město)

12.2 DĚJINY LÉKÁREN DOLNÍHO BOUSOVA

12.2.1 Lékárna v Dolním Bousově (Příloha 41)

Lékárna 01-07-015	výdejna	1883-1884
Lékárna 01-07-11		1987-1988
Lékárna 1-7-11		1994
Lékárna		1994-dosud (2007)

Adresa:

Na kolonii 274	1957-1994
Zahradní 616	1994-dosud (2007)
294 04 Dolní Bousov	

V padesátých let minulého století(1957) byla zřízena lékárna v budově bývalého Strojtexu. V té době to byla pouhá jedna místnost fungující jako výdejna léčiv, bez potřebného zázemí. Vedoucím lékárníkem byl Ph.Mr. Antonín Čapek, v letech 1965-1969 Ph.Mr. Anna Nováková, následně Ph.Mr. Látyová. Ta dříve pracovala v Bakově nad Jizerou. Do roku 1976, kdy odešel do důchodu, zástává funkci vedoucího magistra pan Ph.Mr. František Svoboda.

Od roku 1976 je vedoucím lékárníkem PhMr. Ivan Dobrev. (Příloha 42) Narodil se roku 1943 v Bulharsku ve městě Pleven. Roku 1969 absolvoval farmacii v hlavním městě Sofii a do Československa se dostal v roce 1971 díky seznámení se svou pozdější manželkou. Předtím dva roky musel působit jako lékárník v Bulharsku. Po příchodu do Československa složil aprobační zkoušky a poté nastoupil do Centrální lékárny v Mladé Boleslavi. Tam působil do roku 1976, kdy mu bylo nabídnuto místo vedoucího lékárníka v Dolním Bousově. Od roku 1994 s ním pracovala v lékárně také farmaceutická laborantka, paní Kateřina Trefilová.

V roce 1993 hrozilo úplné zavření lékárny, protože vůbec neodpovídala tehdejšími předpisům. Mgr. Ivan Dobrev se zasloužil o to, že Dolní Bousov o lékárnu nepřišel. Musel se ovšem postavit objekt nový, v blízkosti dolnobousovské školy.

Na začátku roku 1994 přešli do nového působiště lékaři, sídlící do té doby ve stejném objektu s lékárnou, na přelomu května a června 1994 i lékárna.

PhMr. Ivan Dobrev působil v dolnobousovské lékárně 35 let, od 2.1. 2007 se novými majiteli stali manželé Mgr. Roman Kotyk a Mgr. Ivana Kotyková. Oba absolventi farmacie

v Hradci Králové (on 1995, ona 2000), do té doby pracující v nemocniční lékárně v Roudnici nad Labem. (vše Bousovák, osobní vzpomínky Ph.Mr. Dobřeva)

Tabulka č. 15: Přehled majitelů a pracovníků lékárny

číslo	jméno	vlastnictví	v letech
1.	Ph.Mr. Antonín Čapek	vedoucí	1957-1964
2.	Ph.Mr. Anna Nováková	vedoucí	1965-1969
3.	Ph.Mr. Látyová	vedoucí	1970-1972
4.	Ph.Mr.František Svoboda	vedoucí	1972-1976
5.	PhMr. Ivan Dobřev	vedoucí, později majitel	1976-2006
6.	Mgr. Roman Kotyk, Mgr.Ivana Kotyková	majitelé	2007-dosud

13 .ZÁVĚR

Cílem předkládané diplomové práce bylo podat celkový obraz o historii i současné situaci lékáren na Mladoboleslavsku, aby poskytla základní informace nejen dnešním zájemcům o dějiny lékárenství, ale aby též mohla být zdrojem poznatků do budoucna.

Na začátku byly stručně zpracovány dějiny Mladobolesavska ukazující vývoj od dob zemědělství po zavedení průmyslu a rozmach regionu jako významné a hojně navštěvované kulturní a turistické a v poslední době průmyslové oblasti. Podrobněji pak byly rozepsány dějiny jednotlivých měst, kde lze konkrétně vidět postupný vývoj a zejména dnešní situaci jasně ukazující na potřebu lékárny v dané obci či městě.

V současnosti existuje v okrese Mladá Boleslav 22 lékáren, z toho 13 nových, vzniklých po roce 1989. Již tento údaj ukazuje oprávněnost zpracování diplomové práce, navazující na již dříve zpracované materiály. Bez diplomové práce by dějiny 13 lékáren nebyly zachyceny a v budoucnosti by nikdo neznal dějiny lékáren v letech 1989-2007. Jedná se o historicky velice zajímavé období. Teprve budoucí generace ocení velikost této doby, kdy se prakticky v celé České republice i v jednotlivých regionech počet lékáren ztrojnásobil. Ztrojnásobení počtu lékáren během deseti let nenalezneme v dějinách lékárenství v žádném státě v minulosti ani v současnosti. Proto je nezbytné zaznamenat události této doby, což právě tato diplomová práce činí.

Informace a podklady týkající se současné historie lékáren jsem shromažďovala během let 2005-2006, k této době se rovněž vztahuje pořízení fotodokumentace. Některé lékárny poskytly materiály později, teprve až v roce 2006.

Přestože spousta uvedených lékáren zatím nemá dlouholetou tradici a tedy ani „svou vlastní“ historii, bylo občas velmi obtížné získat aspoň základní informace. Záleželo především na ochotě majitelů či odborných zástupců spolupracovat, někde byly příčiny objektivní, když se nepodařilo dohledat potřebné dokumenty.

I přesto představuje diplomová práce komplexní zachycení vývoje dějin lékáren na Mladoboleslavsku, povedlo se především zaznamenat chronologický přehled vzniku zdejších lékáren a tedy jejich ranou historii, na kterou bude možné v budoucnosti navázat.

14 .LITERATURA

1. Bareš, F.: Paměti města Mladé Boleslavě I. díl. Mladá Boleslav, 1921
2. Bednář, V.: Bakov nad Jizerou v zrcadle staletí; k 500. výročí udělení městských práv
3. Benátky nad Jizerou, Historie v obrazech, Benátky nad Jizerou, 1999
4. Deník Centrální lékárny
5. Deník lékárny Dobrovice
6. Dolní Bousov, moje město. Dolní Bousov, 2000
7. Hobzek, J.: Kláštery v českých zemích z hlediska památkové hodnoty, Praha 1987, 148 stran
8. Junas, J., Bokesová-Uherová, M.: Dejiny medicíny a zdravotníctva, Bratislava, Osveta 1985, 562 stran
9. Lauerman, O.: Bělské ulice, Bělá pod Bezdězem, 1999
10. Knob, L., Hrdlička, O., Krejzlík, I.: Mladoboleslavsko, Praha, 1979
11. Kolektiv autorů, Mladá Boleslav, Lysá nad Labem, Nové Benátky, 1941
12. Kopřiva, V.: Bělá pod Bezdězem; u příležitosti 660. výročí založení, Bělá pod Bezdězem 1997
13. Kučerová, A.: Dějiny lékáren města Pardubic, DP FaF Hradec Králové, 1999
14. Lékárnická ročenka 1930, Praha
15. Lékárnická ročenka 1934, Praha
16. Lékárnická ročenka 1936, Praha
17. Lékárnická ročenka 1938, Praha
18. Lékárnická ročenka 1939, Praha
19. Lékárnická ročenka 1941, Praha
20. Lékárnická ročenka 1942, Praha
21. Lékárnická ročenka 1943, Praha
22. Lékárnická ročenka 1947-1948, Praha
23. Lékárnická ročenka 1958, Praha
24. Lékárnická ročenka 1983-1984, Praha
25. Lékárnická ročenka 1987-1988, Praha
26. Lékárnická ročenka 1994, Praha
27. Lékárnický kalendář na rok 1880, ročník I, Praha 1880

28. Lékárnický kalendář na rok 1881, ročník II, Praha 1880
29. Lékárnický kalendář na rok 1882, ročník III, Praha 1881
30. Lékárnický kalendář na rok 1883, ročník IV, Praha 1882
31. Lékárnický kalendář na rok 1884, ročník V, Praha 1883
32. Lékárnický kalendář na rok 1886, ročník VII, Praha 1885
33. Lékárnický kalendář na rok 1887, ročník VIII, Praha 1886
34. Lékárnický kalendář na rok 1888, ročník IX, Praha 1887
35. Lékárnický kalendář na rok 1889, ročník X, Praha 1888
36. Lékárnický kalendář na rok 1890, ročník XI, Praha 1889
37. Lékárnický kalendář na rok 1891, ročník XII, Praha 1890
38. Lékárnický kalendář na rok 1892, ročník XIII, Praha 1891
39. Lékárnický kalendář na rok 1893, ročník IV, Praha 1892
40. Lékárnický kalendář na rok 1895, ročník XVI, Praha 1894
41. Lékárnický kalendář na rok 1896, ročník XVII, Praha 1895
42. Lékárnický kalendář na rok 1897, ročník XVIII, Praha 1896
43. Lékárnický kalendář na rok 1898, ročník XIX, Praha 1897
44. Lékárnický kalendář na rok 1899, ročník XX, Praha 1899
45. Lékárnický kalendář na rok 1900, ročník XXI, Praha 1899
46. Lékárnický kalendář na rok 1901, ročník XXII, Praha 1900
47. Lékárnický kalendář na rok 1902, ročník XXIII, Praha 1901
48. Lékárnický kalendář na rok 1903, ročník XXIV, Praha 1902
49. Lékárnický kalendář na rok 1904, ročník XXV, Praha 1903
50. Lékárnický kalendář na rok 1905, ročník XXVI, Praha 1904
51. Lékárnický kalendář na rok 1906, ročník XXVII, Praha 1905
52. Lékárnický kalendář na rok 1907, ročník XVIII, Praha 1906
53. Lékárnický kalendář na rok 1908, ročník XXIX, Praha 1907
54. Lékárnický kalendář na rok 1909, ročník XXX, Praha 1908
55. Lékárnický kalendář na rok 1910, ročník XXXI, Praha 1909
56. Lékárnický kalendář na rok 1911, ročník XXXII, Praha 1910
57. Lékárnický kalendář na rok 1912, ročník XXXIII, Praha 1911
58. Lékárnický kalendář na rok 1913, ročník XXXIV, Praha 1912
59. Lékárnický kalendář na rok 1914, ročník XXXV, Praha 1913
60. Lékárnický kalendář na rok 1916, ročník I, Litomyšl
61. Lékárnický kalendář na rok 1917

62. Lékárnický kalendář na rok 1920
63. Lékárnický kalendář na rok 1921
64. Lékárnický kalendář na rok 1923
65. Lékárnický kalendář na rok 1924
66. Lékárnický kalendář na rok 1927
67. Lékárnický kalendář na rok 1930
68. Lékárnický kalendář na rok 1932
69. Lékárnický kalendář na rok 1933
70. Lékárnický kalendář 1941, Praha
71. Lékárnický kalendář 1944, Praha
72. Mladá Boleslav - Městem a okolím, 1996
73. Mladá Boleslav, město minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Mladoboleslavsko a MNV Mladá Boleslav, 1958
74. Mladoboleslavsko v proměnách času. Mladá Boleslav. Libri, Praha, 1997
75. Mnichovo Hradiště a okolí, Mnichovo Hradiště, 1996
76. Ottův slovník naučný, 22. díl, Paseka/ Argo, 2000, str. 807
77. Průšková, H.: Můj dům, můj hrad, Mnichovo Hradiště, 2006
78. Remešová, M.: Kosmonosy, Kosmonosy, Historický klub osvětové besedy, 2000
79. Rudolf, V. F.: Staré obrázky boleslavské, 1910
80. Rusek, V., Kučerová, M.: Úvod do studia farmacie a dějiny farmacie, Avicenum, Praha 1983, 196 stran
81. Rusek, V., Smečka, V.: České lékárny, Nuga, Praha 2000, 166 stran
82. Strejček, F.: Jak se probouzela Mladá Boleslav, Mladá Boleslav, 1944
83. Sládeček, A.: Paměti města Dobrušky a jeho okolí, Praha, 1900
84. Šimáček, F.: Paměti města Bělé pod Bezdězem, Bělá pod Bezdězem, 2000
85. Šimák, J. V.: Od Ještěda k Troskám, 1935-1936
86. Šimák, J. V.: Od Ještěda k Troskám, 1936-1937
87. Šimák, J. V.: Od Ještěda k Troskám, 1937-1938
88. MuDr. Šmehlík, T.: Sebrané spisy
89. Večeřová, Š., Herčík, K.: Od špitálu k nemocnici, Boleslavský deník, 2005
90. Vik, J.: Benátky nad Jizerou, Průvodce po historii a památkostech města a okolí, Benátky nad Jizerou 1953
91. Winler, Z.: Osvěta 38, 893, 1908
92. Zdravotnické noviny, Praha, 23. 12. 1971

15 PŘÍLOHY